HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 28 HAZİRAN 1996 CUMA SAYI:8 FİYATI: 60.000.TL. (kdv dahil)

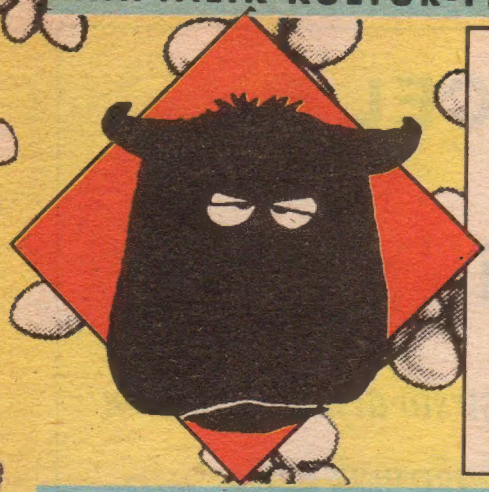

ÖKÜZ

ah ulan kahpe felek, âleme kavun yedirdin bize de kelek

DİŞ DEĞİL TIRNAK DEĞİL BİR ÜLKE NİYE KANAR

Rüya bütün çektiğimiz
Rüya kahrım rüya zindan
Nasıl da yılları buldu
Bir mısra boyu macera
Bilmezler nasıl aradık birbirimizi
Bilmezler nasıl sevdik
İki yitik hasret
İki parça can

Ahmed Arif

.....Musa Kart

Devletin yeraltı dünyasıyla ilişkileri gündemde...

CAN YÜCEL

Temenni

Bu dürzüler hapşırsın diye bekliyorum
geç geber! diye bağırmak için

Erkenden

Horoz ötüyor beni uyandırmak için
sözüm ona
Ben ki hiç uyuyamıyorum
Dün sabah erken öten bir horoz sıfatıyle
Bütün dünyayı ayağa kaldırmışım
Komaya girmesin diye dünya

Kuzguncuk / '96

ORHAN PAMUK

Sigarayı Bırakalı

Sigarayı bırakalı 272 gün oldu. Artık alıştım sanıyorum, eskisi kadar ıstırap çekmiyorum, vücudumun bir parçasının benden koparılıp alındığını da düşünmüyorum. Hayır, bir eksikliğim, bir bütünden kopuşum bitmedi: Yalnızca duruma alıştım; daha doğrusu, kabullendim artık acı gerçeği.

Artık hayatımın sonuna kadar sigara içmeyeceğim.

Böyle düşünüyorum ya, sonra gene de kendimi sigara içerken hayal eder görüyorum. Hani kendimizden bile sakladığımız en gizli ve en rezil hayallerimiz vardır ya... İşte o hayalin tam ortasında, neler becermekle meşgulsem o ara, hayal denen filmin en ağır çekimle çekilmiş o en tantanalı noktasında bakıyorum ki bir de sigara yakmışım mutluluğun tadını çıkarıyorum.

İşte buydu sigaranın hayatımdaki en temel işlevi: Zevki ve acıyı, isteği ve yenilgiyi, mutsuzluğu ve çoşkuyu, şimdiyi ve geleceği ağır çekimi almak; ağır çekimin tek tek geçen kareleri arasında yeni yollar ve kestirmeler bulmak. Bu imkanlar kalkınca biraz çıplak hissediyor insan kendini. Silahsız ve çaresiz.

Taksiye binmiştim bir kere, sürücü sigara içiyordu, arabanın içi nefis bir dumanla doluydu. İçime çekmeye başladım.

" Kusura bakma" dedi adam. Pencereyi açıyordu.

" Yok", dedim. " Kapalı kalsın. Ben sigarayı bıraktım."

Şimdilerde ise bu eksiklik duygusu daha seyrek geliyor, ama daha derinlerden bir yerden çıkıyor.

Bazen ilaçlar, yalanlar ve ölüm tehditleriyle başarıyla bana unutturulmuş bir başka kimliğim olduğunu hatırlayıveriyorum. O adam olmak istiyorum ben, o eski Orhan, sigara içen adam, şeytanla da daha kolay kavgaya tutuşurdu.

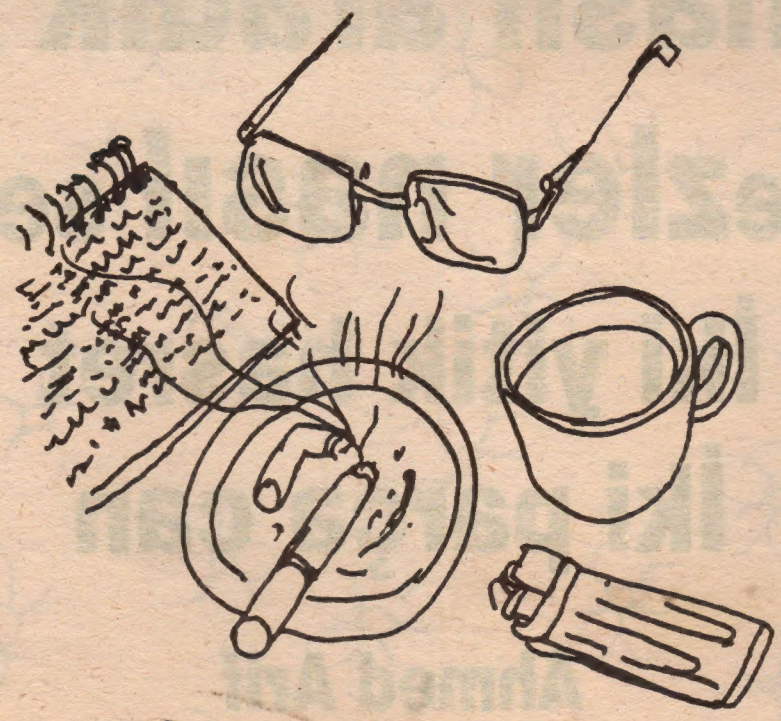

Bu eski kimliği hatırladığımda sorun bir an önce sigara içmek değil. İlk başlarda olduğu gibi sigaranın kimyasal çekimini duymuyorum. Çok sevgili bir arkadaşı, bir yüzü özler gibi, eski halimi özlüyorum, eski kişiliğime dönmek istiyorum. Sanki bana istemediğim elbiseleri zorla giydirmişler, zorla başka bir adam yapmışlar beni. Sigara içersem eski kimliğimin ve gecelerin şiddetine geri döneceğim.

Eski kimliğime geri dönmek isterken o zamanlar ölümsüz olduğumu da hayal mayal hatırlıyorum. O zamanlar, zaman da akmazdı: Sigara içtiğim zaman, o kadar mutlu olurdum ki bazen, ya da mutsuzluğum o kadar kesif olurdu ki, herşey hep aynı kalacak sanırdım. Ben keyifle sigara içerken dünya hiç değişmezdi.

Sonra bir ölüm korkusuna kapıldım. Sigara içen o adam birdenbire ölebilirdi, gazeteler inandırıcı bir şekilde böyle diyordu. Ölmemek için o kimlikten sıyrılıp bir başkası olmam gerekti. Bunu da başarıyla yaptım. Şimdi, arkada bıraktığım kişiliğim, zamanın akmadığı o ölümsüzlük günlerine şeytanla birlikte geri çağırıyor beni.

Bu çağrıdan korkmuyorum.

Çünkü, gördüğünüz gibi, ondan memnunsanız eğer, yazı bütün dertleri halleder.

Desenler: **Orhan Pamuk**

Akşamsefası

SÖYLEMEZLER VAKASI

Zafer Aknar

Şimdilik ortalık toz duman. Ancak toz dumandan sadece gölgeleri gözüken birkaç ilginç nokta; devletin içinde yeralan çıkar grupları içindeki çatışma...

Türkiye Cumhuriyeti devletinin, son dönemde hızla kirlendiğine tanık oluyoruz. Hukuk ve adalet kavramlarının yerin mafya adı altında örgütlenen bir takım çıkar çevrelerinin alması bunun en somut göstergesi olarak kabul ediliyor. Fakat çürümenin hangi noktaları sardığı, tahminlerin ötesine geçemiyordu. Tam bu konular tartışılırken, Söylemez kardeşlerin kurduğu çetenin -belki

Çetenin büyüklüğü, iddialar, çete üyesi askerler, polisler ve devletin üst düzey yetkililerine kadar vardığı sanılan ilişkiler yumağı.

Şimdilik ortalık toz duman. Ancak toz dumandan sadece gölgeleri gözüken birkaç ilginç nokta; devletin içinde yeralan çıkar grupları içindeki çatışma...

Şimdi size bu olaylar sırasındaki rastlantıları sıralayacağız:

2.4.1994 tarihinde Ankara Balgat yolu üzerindeki Rumors Disco'nun önünde çıkan çatışmada 3 kişi öldürülüyor. O sırada Sedat Demir, Çankaya Emniyet Müdürü...

Söylemez çetesi üyesi olduğu belirtilen askersivil ve polis kökenli kişilerin yakalanmasıyla ortalık karışıyor. Bucak aşireti lideri Sedat Bucak, kendisiyle yapılan görüşmede Sedat Demir ve Halim Apaydın isimli iki emniyet görevlisini suçluyor ve Söylemez çetesini koruduklarını ima ediyor. Sedat Demir, Orhan Taşanlar'ın İstanbul Emniyet Müdürü olmasından sonra İstanbul Asayiş Şube Müdürlüğü'ne atanıyor. Taşanlar, bilindiği gibi Mehmet Ağar ve Ünal Erkan ikilisine yakın bir isim. Necdet Menzir ve Hayri Kozakçıoğlu'nun aksine Çiller'e yakınlıklarıyla biliniyorlar.

01/03/94 - 31/12/94 TARİHLERİ ARASI HESAP ÖZETİ

SOYADI: AYDINAY AYHAN ADRES:

ARŞİV TARİHİ: 30/12/94

BORÇ	ALACAK	KALAN	AÇIKLAMA
7000000.00		17006000.00	13:51 * 11 KAS 13:51 0524 1856
7000000.00		10006000.00	09:53 * 12 KAS 09:53 0524 2173
7000000.00		3006000.00	12:38 * 14 KAS 12:38 0524 2576
3000000.00		6000.00	16:29 * 15 KAS 16:29 0524 3079
	200000000.00	200006000.00	15:00 SN.TANSU ÇİLLER TESLİMATI *
7000000.00		193006000.00	15:39 * 23 KAS 15:39 0524 5331
193000000.00		6000.00	17:06 ÇEKİLEN
		6000.00	17:34 A2*A1*
	2000000.00	2006000.00	15:09 T.İŞ BANK.GEN.MD.CE GÖNDERİLD
2000000.00		6000.00	13:57 * 03 ARA 13:57 0524 8545

Selçuk Parsadan'ın kasalığını yapan Ayhan Aydınay'ın banka hesapları, ilginç bir şekilde ilgili yerlere iletildi. İşte Çiller'in dolandırıldığının belgesi...

rastlantıyla belki de planlı olarak- ortaya çıkarılması, buz dağının dibi hakkında ilginç ipuçları veriyordu.

"Söylemez çetesi"nin beyin takımı olarak adlandırılan üyeleri Mehmet Sena Söylemez, Fevzi Şahin, Mehmet Faysal Sönmez ve Can Köksal, Pozantı ilçesi TEM otoyolu tunnikelerinde, 11 Haziran günü saat: 01.15 sıralarında çıkan silahlı çatışma sonucunda yakalanıyordu. Bu çatışma, ajans bültenlerinde kısa bir haber olarak yeraldı. İşin boyutu birilerinin dürtüklemesiyle farkedildi. Çete üyesi olduğu belirtilen kişilerin kullandığı otomobilde yapılan aramalarda ise minik bir cephanelik ele geçirildi. İlk önce çetenin PKK yanlısı olduğu öne sürüldü. Hedefin Siverek ve çevresinde bir ordu kurarak PKK'ye savaş açan Bucak aşiretinin reisi Sedat Bucak olması bu iddiayı doğrular nitelikteydi. Söylemez ve Bucak aşiretlerinin ilk kapışması 1994 tarihinde gerçekleşti. Rumors disco önünde meydana gelen olayda, Bucak aşiretinden üç kişi öldürüldü. Sonrasında da Söylemez aşiretinden 2 kişi Eskişehir'de öldürüldü. Söylemezler'in bu cinayetlerden Bucak aşiretini sorumlu tuttuğu söyleniyordu. Fakat gazetelerde yeralan emniyet ifadelerinde Söylemezler, bu işin içinde Çetinsayalar'ın parmağı olduğunu ima ediyordu. O zaman Bucaklarla- Söylemezler arasındaki kavga neden başlamıştı? Bir iddiaya göre, gerçek hesaplaşma "beyaz işi"nden kaynaklanıyordu. Basında sık sık, Güneydoğu'da korucuların ve bazı güvenlik güçlerinin karıştığı uyuşturucu ticaretinden sözediliyordu. Acaba kavga, pazardan pay kapma kavgası mıydı?

Sedat Demir'in bir başka özelliği ise örtülü ödeneği dolandırdığı iddiasıyla hakkında dava açılan Selçuk Parsadan olayını ilk soruşturan kişi olması. O dönemde İstanbul Asayiş Şube Müdürü olan Demir, Parsadan olayını başından sonuna kadar hem de tüm gerçekleriyle yakından bilen bir isim. Sonra her ne hikmetse, bir kenara itilen, asayiş şube müdürlüğünden, personel müdürlüğüne kaydırılan hatta pasifleştirilen Demir'in, küskünlüğünü, Emniyet teşkilatındaki tüm çalışma arkadaşları biliyor. Tam bu sırada Selçuk Parsadan ve arkadaşlarıyla ilgili polis dosyalarının basına sızdırılması tesadüf tabii ki..

Yine bir tesadüf var ki akıllara zarar. Yine alınan bilgilere göre, polis dosyasında yeralan bazı ifade yanlışlıkları da, pek masum değil. Örneğin yakalanan sanıkların, Necdet Öztorun yerine Recai ünsal adını vermeleri de öylesine geçiştirilecek bir konu değil. Yukarıdan gelen bazı direktiflerle, kafaları karıştırmak amacıyla bazı saptırmaların yapıldığı savları ise kuşkuları belli çevrelerin etrafında topluyor. Başka bir iddia var ki Parsadan'ın yakalanıp, pazarlıklar sonucu serbest bırakıldığı şeklinde; buna insanın inanası gelmiyor.

İşte birbiri ardına sıralanan iddialar; senaryolar ise tüyleri diken diken edecek nitelikte, kimine göre Söylemezler olayı devlet içinde halen etkinliklerini sürdüren ve politikayla uğraşan bazı polis şeflerinin, ekiplerinin temizlenme harekatı. Kimine göre "beyaz hesaplaşması". Kimine göre Parsadan olayının intikamı...

NE YAR

* Ankara'daki HADEP İl Kongresi'nden Maraş'a dönmek için yola çıkan delegelere yine "kimliği belirsiz kişilerce" ateş açıldı. Delegelerden, Mehmet Kaya, Mustafa Türk, Hulusi Kol öldü. Ağır yaralanan Mehmet Kısa'nın ise Kayseri Devlet Hastanesi'ne kaldırıldığı, burada doktorların tedavi etmek yerine, Kısa'ya küfür ettikleri öğrenildi. İzmir'de HADEP il binasına "kimliği belirsiz bir kişi" tarafından parça tesirli bomba atıldı. Bir kişi yaralandı!!! Bu arada kurultaydan çıkanlarla polisler arasında çıkan çatışmada çok sayıda kişi yaralandı. HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak ve çok sayıda parti yöneticisi gözaltına alındı! Ankara'da Emek Partisi'nin kapatılmak istenmesine karşı basın açıklaması yapmak isteyen partililere polis saldırdı. Yaklaşık 200 kişi yaralanırken,100 kişi de gözaltına alındı!

* Uğur Mumcu suikastinin üzerinden aylar, yıllar geçti ama cinayet üzerindeki karanlık perde hala aranılamadı!!! "Bu suikasti çözmek, hükümetin namus ve onur borcudur" diyen iki liderden biri Cumhurbaşkanlığı makamını, diğeri ise Heybeliada'daki yazlığını, son derece rahat bir biçimde işgal ediyor... Uğur Mumcu'nun eşi Güldal Mumcu, verdiği ifadelerde, suikastte "devlet parmağı" olduğunun altını çizmesine rağmen, Mumcu'nun ağabeyi Av. Ceyhan Mumcu, bu suikastle ilgili olarak hergün yeni bir "şüpheli" ismi kamuoyuna duyuruyor, çıkış odağı belli yayın organlarında "Kuvvayı şok açıklamalar" yapıyor!!! Av. Mumcu son olarak da, dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a yazdığı mektupdan yola çıkarak, yazar Yaşar Kemal'i diline doladı!!! 12 Eylül cuntasının büyük vurguncusu Kemal Horzum'un, cunta sahibi TİSK Genel Başkanı Halit Narin'in, Ayşegül Tecimer'in, batıkçı İSKİ kurmaylarının avukatlığını üstlenen Ceyhan Mumcu'nun son dönem, müvekkil listesine yeni isimler de eklendi: Bu ünlü isimler Salih Güngör ile Orhan Taşanlar... Bir dönem, Mumcu suikasti tutanaklarında tahrifat yaptıkları saptanan ve yine Av. Mumcu tarafından suçların polislerin şefleri olan isimler yani! Av. Mumcu'ya ve kendisiyle birlikte "bazı mühim gazeteciler"in "minik kuş"u Ünal İnanç'a, yapacakları "şok" açıklamalarında, kendi müşteri portföylerini de dikkate almalarını dileriz. Bu arada, eski Aydınlıkçı Ünal İnanç, suikast tarihinde Emniyet Genel Müdürü olan Adalet Bakanı Mehmet Ağar'a "Adalet nazırı" yazılı bir başarı plaketi verdi. Hayırlısı olsun!!!

* ÖZÜR!!! Yeni Yüzyıl muhabiri Ahmet Şık, her toplumsal olayda polis tarafından gözaltına alınmak isteniyor! Ancak, geçen haftaki dergimizde, bu fiili durumu vurgulamak isterken, "Şık, her toplumsal olayda gözaltına alınmak istiyor" diye dizilmiş. Ahmet Şık ve okurlarımızdan çok özür dileriz!..

* Edebiyatçılar Derneği, Yapı Kredi Yayınları'nın sansürüne uğrayan Nasrettin Hoca kitabını bastı. Tüm kitapçılarda... Edebiyatçılar Derneği, geleneksel onur ödülünü, yazarımız Can Yücel'e verdi.

* Öğretim üyeleri, Başbakanlığı faks yağmuruna tutarak, maaşlarına zam istedi!.

* Erzurum'da açlık grevi yapan siyasi tutuklu ve hükümlüler, ıslatılarak dövüldü!!!

* Batman'da, eşi ile birlikte gözaltına alınan ve ardından da tutuklanarak Diyarbakır Cezaevi'ne gönderilen Fatma Rüzgar, gördüğü işkence sonucu çocuğunu düşürdü!!!

* İç borç, 2 katrilyon lirayı aştı! Dolar 81 bin lirayı geçti. Bir memur maaşıyla 866 ekmek alınabiliyor!!!

* Savaşa Karşı BARIŞ dergisi... 15. sayısı kitapçılarda... Cezaevlerindeki sorunlarla ilgili olarak DYP Lideri Tansu Çiller ile görüşmek isteyen tutuklu ailelerinden 78 kişi, polis tarafından dövülerek gözaltına alındı!

* Altı Nokta Körler Derneği, bilgi ve bağışlarınız için: 0 900 350 1350

* TRT'de Avrupa Kupası maçlarını izlerken KİT'lerin neden zarar ettiği iyice anlaşıldı!. Özel kanallarda olsa gelir patlaması yapacak bir organizasyon, TRT'de önü arkası beslenmeden çarçur ediliyor!.

* Cumartesi Anneleri'nin Galatasaray Lisesi önündeki karanfil bırakma eylemi 3. kez polis tarafından engellendi. Beyoğlu'nda "durumu şüpheli herkes" dövülerek gözaltına alındı. Gözaltına alınan150'yi aşkın kişi ile karanfiller arasında, Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanı Ataol Behramoğlu, TYS Genel Sekreteri Emin Karaca, şair Nevzat Çelik, Yönetmen Zeki Demirkubuz, Şanar Yurdatapan ve 10 yaşındaki bir çocuk da bulunuyor!!! İstanbul Barosu Başkanı Turgut Kazan gözaltıların, hukuka ve yasalara aykırı olduğunu belirterek, "Bir hukuk devletinde bunları yapanlar ve yaptıranlar hakkında kamu davası açılır" dedi!!!

Foto:Hacer Yıldırım

* Dünya nüfusu giderek gençleşiyor!

* İsmet Küntay Tiyatro ödülleri'ni kazananlar belli oldu. Seçici Kurul, en iyi yazarı ödülüne "Kıyamet Sularında" ile Civan Canova'yı değer buldu. En iyi yapım ödülü de "Azizname 95"in oldu. Diğer ödüllerin de dağılımı şöyle: En iyi yönetmen: Kenan Işık, en iyi kadın oyuncu: Gülman Peremeci, en iyi erkek oyuncu: Uğur Polat...

* Erkin Koray'ın "Gün ola, harman ola" kasedi müzikmarketlerde. Grup Yorum'un son kasedi, "Geliyoruz", bir haftada yüzbin sattı... " Biz burdayız gitmeyiz" diyen milliyetçi popçu Ercan Saatçi'nin son klibi tam Amerikan kokuyor!. Saatçi anlaşılan, ranttan yiyor!.. Balarısı Özdemir, 65 yaşında hayata gözlerini yumdu..

*Artık ayrılıklar da "faks yoluyla" oluyor!. Burak Kut ve Meltem Cumbul'dan sonra Sertap Erener ve Levent Yüksel de, ayrıldıklarını gazetelere faks yoluyla açıkladılar!.

* C Blok isimli ilk filmiyle iyi bir çıkış yapan yönetmen Zeki Demirkubuz, yeni filmi "O sevdiğim ülke" için kolları sıvadı. Aliye Rona, jübile yapmak istiyor! Film: Baraka... "Sözcüklerin ötesindeki dünya"... Film: 12 Maymun...

* Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü, bu yıl deneme- inceleme- araştırma dallarında veriliyor. Ödüle Aralık 1995 ile Kasım 1996 tarihleri arasında yayımlanmış kitaplar, yazarları, yayıncıları ve edebiyatla ilgili kuruluşlar tarafından ayday gösterilebilecek.

* Mahsun Kırmızıgül, Yılmaz Güney ve İbrahim Tatlıses arasında gidip geliyor!. Kendi söylediği "kardeşlik Türküsü"nden başka Küçük Ceylan'ın söylediği ve sözleri "Üç oğlum var/ biri dağda biri asker/ biri zorda" olan türkünün bulunduğu kasetin yapımcılığını da Kırmızıgül üstlenmiş bulunuyor!.

* Türkiye'de toplam 70 bin 213 cami, 30 cemevi bulunuyor! Aleviler, bir federasyon çatısı altında toplanmaya karar verdiler!.

* Bob Dylan/ Şiirler, hazırlayan: Mustafa Yılmazer- Fahri Öz, Ayraç yayınları...

* 3- 15 Temmuz tarihleri arasında yapılacak 3. İstanbul Caz Festivali'nin biletleri, AKM ve Kadıköy Capitol İş Merkezi'nde, satışta.

* Son 5 yılda 445 polis, meslekten atıldı!?

* Şair ve Yazar Hasan İzettin Dinamo'yu yitirişimizin 17. yıldönümü...

* Gülçin Çaylıgil: " 14 yıldır darbe hukuku var. Her darbe, şiddetiyle bir öncekini arattı."

* Anton Lehmden'in "Doğu izlenimleri" konulu sergisi, Avurturya Kültür Ofisi'nde 5 Temmuz'a kadar görülebilir..

* Diyarbakır'da SÖZ TV' ye bombalı, roketatarlı saldırı... 8 kişi hayatını kaybetti, 12 yaralı?!

* Yayın yönetmenliğini Turgut Çeviker'in yaptığı, mizah kültürü dergisi Güldiken'in 10. sayısı çıktı!

NE YOK

Akşamsefası

GECE DESTE

Ferhan Şensoy

side'ye sapma doğru devam et
bak burası manavgat
gök gürülder şimşek çakar alanya'da
yağmur benimle geziyor en güneylerde
muz kokar bıyıklarım ekimin tam ortası
çok uzaktan görünür anamur'un kalesi
yol arkadaşım yağmur gel gidelim mersin'e
uçurtmalarımdır bulutlar
takılır peşime gelirler
her dönemeç sana döner
dönerim ki yoksun güvercin
adana'ya girmemle gökten boşanır yağmur
adana'yı sel alır
gökyüzünden gönlüme serpilen sonbahardır
antakya'ya inmemle
başlar şimşek ve gökgürültüsünün
gayet şakır ses ve ışık gösterisi
asfaltı döver yağmur
antakyalı hiç oralı değildir
antakyalılar antakyalı değildir demek istemiyorum
yağmura duyarsızlar
çünkü toplandı pamuk yağsın yağabildiği kadar
kıvır kıvır cıgaramın dumanı
samandağ'da gördüm boris vian'ı
trampetler disiplin kusan borular
asker gibi yürüyor mavi önlüklü çocuklar
yirmidokuz ekime hazırlanıyor
samandağ'ın masumiyet ilkokulu
iner birden beklenmeyen sağnak yağmur
boris vian hızla geçer karşıdan karşıya
sığınır dalgıç düğün salonu'na
ekimin ondokuzu çarşamba günü
şimdi nerde ben bilmem
kim bilir bana ne fayda
haydin kalkın bulutlar yürüyelim antep'e

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

SÖZ SÖYLEMEK İÇİNDİR

Türk intellektüeli birdenbire kendini toplar ve der ki: "Eğer bilmiyorlarsa kabahat kimin? Kabahat benimdir. Kabahat, ey bu satırları heyecanla okuyacak arkadaş, senindir. Sen ve ben onları, asırlardan beri bu yalçın tabiatın göbeğinde, herkesten, herşeyden ve hertürlü yaşamak şevkinden mahrum bir avuç kazazede halinde bırakmışız. Açlık, hastalık ve kimsesizlik bunların etrafını çevirmiştir. Ve cehalet denilen zifiri karanlık içinde, ruhları, her yanından örtülü bir zindanda gibi mahpus kalmıştır."

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, geleneksel halk oyunlarını özgün bir modern dans konsepti içinde özümseyebilecek miyiz?

İnanır mısınız, bir zamanlar bu konuda hayli umutluydum. Bir gün meselenin önemini kavrayacağımız ve neticede parlak başarılar göstereceğimiz yönündeki beklentilerimi uzun süre korudum. Ancak şimdi o umutların yerinde yeller esiyor. Ne acı...

Yeller esiyor demişken, Nilüfer adında pek takdir ettiğim bir ses sanatçımızın "Kavak Yelleri" şarkısına temas etmeden geçemeyeceğim. Bakınız aynı şarkıyı Emel Sayın da icra ediyor ama ne yalan söyleyeyim, Nilüfer'in verdiği tadı alamıyorum ben. Şimdi yine sadede gelmem yönünde talepler olacak. Ancak sözü buraya getirmem sebepsiz değil. Emel Sayın'ın "Mavi Boncuk" adında pek güzel bir şarkısı vardı. Hatta bu isimde bir film de yapılmıştı. Bilmem, sinemada ya da sahnede Emel Sayın'ın bu şarkıyı nasıl icra ettiğini görme fırsatınız oldu mu? Sanatçımız, mavi boncuk gibi bir geleneksel objeyi, Nasrettin Hoca dağarcığından alınma bir imgeyi müzikle betimlerken, gerek el-kol hareketleriyle, gerek kirpik hareketlerindeki yüksek tempoyla, modern toplumun dinamizmini yansıtıyordu. Gelenekseli modernin içinde özümsemeye yönelik özgün bir arayıştı. Kıymetini bilemedik. Ne acı...

Söz dansa ve acıya gelmişken, dansla ilgili acı bir anımı naklet-meden de geçemeyeceğim. Yıllar önce bir akrabamızın düğününe gitmiştik. Rahmetli Ekrem Eniştem, Celal Eniştem'e "Düğünde böyle oturulur mu yahu, haydi dansa" şeklinde küçük bir takılmada bulundu. Celal Eniştem nazlı tavırlar sergileyince, Ekrem Eniştem de işi inada bindirdi. Kalkarsın, kalkmazsın derken iki koca adam adeta güreşe başlamazlar mı? inanınız ki abartmıyorum, göğüs göğüse mücadele bir onbeş dakika kadar sürdü; neticede Celal eniştem piste çıktı. Ancak, kilolu bir insan olan Ekrem Eniştem'in kalbi bu kadar boğuşmaya dayanamadı ve kendisi fenalaştı. Biz düğün salonunun girişinde Ekrem Eniştem'e ilk müdahaleyi yaparken, Celal Eniştem ısınma figürlerindeydi. Ekrem Eniştem "Söyleyin Celal i..sine, benim için Kasap Havası oynasın" sözleriyle son nefesini verirken, Celal Eniştem de içeride Çiftetelli'yi bitirmiş, halamla Portfino'ya geçmişlerdi. Hatta Celal eniştem dansın havasına öyle kapılmış, dans pistiyle öylesine bütünleşmişti ki, kendisinin acı haberi algılayabilmesi de hayli zaman aldı... Evet, biz toplum olarak dans pistine çıkarken pek nazlanıyoruz ama sonra bacanağımızın vefatı bile bizi pistten indiremiyor. Ne acı...

Esasen, dans pistinde çıkardığımız rezaletler kimi zaman öyle mide bulandırıcı noktalara ulaşıyor ki, insan "Acaba hiç dansetmesek mi?" diye düşünmeden de edemiyor. Şimdi nakledeceğim hadisenin pek çirkin olduğunu biliyorum ve tüm okurlarımdan özür diliyorum. Ancak bu toplumun gerçeklerini görmezden gelme hakkımız da yok.

Neyse... Yıllar önceydi, delikanlılık çağlarımın son demleri. Diskotek benzeri yerler yeni yeni açılıyor ama buraların havası bizim okul çaylarının havasından pek farklı değil. Uzatmayalım, bir akşamüstü arkadaşlarla böyle bir tesise gittik. İçeri girdiğimizde hızlı parçalar çalıyordu. İnsan ne olsa biraz çekiniyor, başkalarıyla birlikte hareket etmek istiyor. Arkadaşlara "Haydi, piste çıkalım" diyorum, "N'apıcaz şimdi, biz es-es çekmeye geldik" diye cevap veriyorlar. Es-es'in ne olduğunu soruyorum, gülüyorlar. Ben meseleyi çözmeye çalışırken, slow parçalar çalmaya başladı ve bizimkiler aniden hareketlendi. Gördükleri her kıza yanaşıyorlar, çoğunlukla refüze oluyorlar ama yılmayıp teklif üstüne teklif yağdırıyorlar. İnanır mısınız, o gün, şaşkınlığımdan hiç dans edemedim. Dönüş yolunda es-es'in ne olduğunu öğrendiğimde ise içimi bir iğrenme hissi kapladı. Efendim, es-es aslında SS'miş ve "slow'da sürttürme"nin kısaltmasıymış... Bu olaydan sonra günlerce hep aynı soruyu sordum kendime: Horon'u, Çaydaçıra'yı yaratmış bir toplum nasıl bu hale gelir?..

Ve her şeye rağmen, umutlarımı bir süre daha korudum. Ta ki, dansla ilgili bir kamuoyu araştırmasının sonuçları elime geçinceye dek. Ayrıntılara girmeyeceğim ve tek bir noktanın üzerinde duracağım: Ailenizde sizi dansa heveslendirecek kimse var mıydı?" sorusunu, bir toplumdaki erkeklerin yüzde 83'ü anneye hakaret olarak algılarsa ve bunların yüzde 42'si anketöre kırıcı sözler sarfederken, yüzde 58'i işi fiziksel saldırıya kadar götürürse... O toplum, geleneksel halk oyunlarını özgün bir modern dans konsepti içinde özümseyebilir mi?

Elbette ki, hayır! Ama çelişkiye bakınız ki, şu güzel fıkrayı yaratan da aynı toplumdur:

Öğretmeni Küçük Ercan'a sormuş:

– Yerde sürünen canlılara sürüngen denir. Bana bir sürüngen adı söyler misin?

– On aylık kardeşim!

Öğretmen iyi ki dans pistinde sürünen canlıların adını sormamış. Ercan "alkollü eniştem" ya da "dam budalası ağabeyim" deyivermez miydi?

Akşamsefası

LEB-İ DERYA SAYIN

İLKESİZLİK ÜZERİNE Bundan birkaç ay önce... Hem Hür-FM'in gece DJ'si Candoğan'ı diliyorum, hem de çalışıyorum... Genç bir çocuk aradı radyoyu... Laf döndü dolaştı kitaplara geldi... Muhabbet bir süre devam ettikten sonra Candoğan: "Ben kitap okumayı sevmem. Okuyan okur, ama ben okumam." gibi laflar etti... Telefonu kapadı... Arada bir parça çaldı... Bu sefer genç bir kız aradı... Sohbet kendiliğinden devam ederken, kız bir ara Marksist olduğunu söyledi... Candoğan, abi olma avantajını da kullanarak kızcağızın, ufak ufak kulaklarını çekme operasyonlarına başladı... Bir ara onu küçük bir sınava çekerek: "Peki, o zaman –Ayşe ya da Fatma... her neyse– Lenin'in asıl adı ne?" Kız cevap veremedi. Candoğan, "Yaa, işte gördün mü? Sen daha Lenin'in asıl adını bilmiyorsun, bu işlere kalkıyorsun" gibi laflar etti... Ve bizim aynı Candoğan başladı tavsiyelere: "Bol bol kitap okumak lazım, bilinçli olmak lazım, ben kitapları çok severim, bol bol okurum..." vs... vs... Ulan, dedim içimden, sanıl telefona, sor bakalım, "Candoğan abi, tam anlayamadık şimdi, okumak mı lazım, okumamak mı?.. Sonra "Amaaan, ne hali varsa görsün, Candoğanlar o kadar çok ki!.." deyip, başka bir kanala geçtiğimi bugün gibi hatırlarım...

YAZSANA BUNLARI ABİ

Güneri İçoğlu

Neden ***"yazsana bunları?"*** *Eş, dost ve ahbaplarla yaptığım muhabbetlerde, sevgili dostların sürekli "yazsana bunları abi ya" demeleri sonucu burada böyle bir köşe yapmaya meylettim. Hepinize merhaba diyorum.*

BİR ŞİİR GÖRDÜM

Uzun bir zaman önce Sirkeci'deki Konyalı Tatlıcısı'nda tatlı yerken duvardaki levhada asılı duran **Bedri Rahmi Eyüboğlu** imzalı bu şiiri okudum ve çok hoşuma gitti. Hemen not ettim. Bu muazzam şiiri sadece tatlı yiyenler değil de bir çok kişinin okuması için sizlere aktarıyorum:

İstanbul deyince aklıma Koca Sinan gelir,
On parmağı, on ulu çınar gibi on yandan yükselir,
Sonra
Gecekondular gelir ardı sıra
Isli paslı yetim,
Ey benim dev memeşinde cüceler emziren
Acaip memleketim

SİRKECİ'DEKİ KONYALI TATLICISI'NDAN BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU...

BİR ŞİİR BULDUM

Yıllar önce rüzgarlı bir havada, Çengelköy'de Lekeci Nuri Sokağı'nda dalgın dalgın yürürken, yolda bulduğum bir şiiri sizlerle paylaşmanın tam vaktidir.

Mısralara işledim ufkumdaki sisleri
Göz yaşlarımla yazdım sana bu bahisleri
Bana kalsa bunları dünyada yazamazdım,
Aşkın dile getirdi içimdeki hisleri.

* * *

Uzun bir zaman önceydi. Güneşli bir havada, Boğaz'ın Anadolu yakasındaki sakil bir çay bahçesinde oturmuş espri düşünüyordum. Eli yüzü kapkara bir boyacı çocuk yanıma yanaştı. **"Boyayım mı abi"** dedi. Baktım, ayakkabılarım davul derisi gibi olmuş, hayli aşınmış, **"haydi boya"** dedim. Karikatürcüyüz ya, başladım çocukla muhabbete. **"Okula gidiyor musun?"** diye sordum. **"He gidiyorum, ilkokul üçüncü sınıftayım"** dedi. **"Hem çalışıp hem okuyorsun ha, peki derslerine çalışabiliyor musun bari?"** diye sordum. **"Çalışıyom tabi"** dedi ve bu kez aniden o sordu; **"Abi peki sen zengin misin?" "Yok yahu ne alakası var, ben de senin gibi hem çalıştım, hem de okudum. Küçüklüğümden beri resim çizdim"** dedim. **"Haa gördün mü? Abi sen de onlardansın. Resim çizen sosyetedir abi"** dedi. **"Yok be vallahi değil, karikatür çiziyorum ben. Resim dediğim o"** diye açıklamaya çalıştım. Bu kez **"Nerde çiziyon abi?"** sorusu geldi çocuksu olmayan bir sesle. **"Mizah dergisinde"** der demez hemen, **"Kaç para alıyorsun, parası güzel mi?"** diye sordu. Bu ne acayip bir dialogdu. Keşke hiçbirşey sormaz olaydım. Çocuk mahvetmişti beni. Otuz sene ileriden gidiyordu. On yaşında herşeyi bilmek zorunda mıydı?..

Akşamsefası

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

"Sesler, Yüzler, Sokaklar, HİÇ UNUTULMAYACAKLAR"

Yeşilçam'a emeği geçmiş bütün sinema emekçilerine...

Cahide Sonku bataklıkta gül olmayı seçmişti seçmesine fakat bizler beter bataklıklardık.

Sararmış, silinmiş film karelerinde, sepya fotoğraflarda unutulmaz yüzler, unutulmaz isimler... Cahide Sonku, Yıldırım Önal, Ahmet Tarık Tekçe, Cahit Irgat, Salih Tozan, Hulusi Kentmen, Münir Özkul, Adile Naşit, Ferda Ferdağ, Özcan Özgür... Beyoğlu biraz da Yeşilçam demektir. Sınıf atlama düşleriyle evlerinden, ailelerinden uzaklaşanlar soluğu Beyoğlu'nda alırdı bir zamanlar. Yeşilçam'ın büyülü dünyası onları da etkilemiştir çünkü. Fakat gerçek hayatla filmlerde gördüklerinin aynı hayatlar olmadığını anlamaları uzun sürmez. Yeşilçam'ın melodramlarında gördüklerini yaşamak isteyenler için asıl dram işte o zaman başlar. Çoğu umduğunu bulamaz, düş kırıklıkları ve büyük acılar yaşar. Kimi o fırsatı yakalamış, isimleri, yüzleri ve hayatları unutulmazlar arasına girmiştir, fakat mutsuz yaşamış, mutsuz ayrılmışlardır aramızdan. Kardeşim benim duyarlılığını, kişiliksiz ucubeler olmaktansa yalnızlaşmayı, yoksullaşmayı, acıları göze alma cesaretini, onurlu bir hayat sürebilme seçimini bir çoğumuz bu insanlardan öğrenmişizdir.

Sararmış, silinmiş film karelerinde, sepya fotoğraflarda unutulmaz yüzler, unutulmaz isimler... Yılmaz Güney, Yavuzer Çetinkaya, Yaman Okay, Yadigar Ejder, Suphi Kaner, Cevat Kurtuluş, Aliye Rona, Nubar Terziyan, Danyal Topatan...

Cinayet insanı olmaktansa cinnet insanı olmayı seçmiş insanlar... Kaçımız çöplükleri karıştıran ya da soğuk bir kış günü bir köşede yarıçıplak uyuyakalmış (belki de ölmüş) berduşların hayatını merak etmiş, araştırmıştır. Neler yaşamış, neden böyle bir karşı duruşu (evet, birçoğu için -bilinçleri oranında- bu bir tavır, bir karşı duruştur) seçmişlerdir. Bir berduş nerede, nasıl ölür; cenazesi kimler tarafından, nereye ve nasıl kaldırılır? Bir sanatçı (zaten kendine sürgünken) neden Büyükada'da bir çadırda yaşamayı seçer? Neden insanlar onları anlamaya çalışmak, seçimlerine saygı duymak yerine, kendi çıkarları için onlara zarar vermeye kalkarlar? Hayat, erdem, aşk yorgunu, kırgını insanlar ruh uyuşmazlığı içinde daha kaç yüzyıl acı çekecekler?

Taksim'den İstiklal Caddesi'ne doğru yürümeye başladığımda nedense hep Cahide Sonku, Yıldırım Önal ve beyaz kefenleri içinde protestosunu haykıran Ferda Ferdağ gelir aklıma; bir de oturacak kiralık ev bile bulamayan Özcan Özgür. Cahide Sonku bataklıkta gül olmayı seçmişti seçmesine fakat bizler beter bataklıklardık. O Beyoğlu'nun arka sokaklarında, salaş meyhanelerinde ulaşması mümkün birçok lüksü reddederek alkolde dostluk arıyordu. Kader ve cinnet arkadaşlarıyla yaşadığı dramı, o günün Yeşilçam starlarından kaçını ilgilendirmişti? Kimi anılarını dinledikçe bugün bile bizlere çok önemli hayat dersleri verdiğini düşünüyorum. Cahide Sonku cinnetini en çok başkalarıyla olduğunda mı yaşıyordu? Ya Yıldırım Önal... "Stella, Stella..." diyen sesi bu gün bile kaç kuşağın kulaklarında. Belki de yaşadığı varoluş sancısı, yaratıcı acı nedeniyle hayatla bir türlü uzlaşmayan, belki de bu yüzden sık sık alkol komalarına giren Yıldırım Önal, bir çekim sırasında fotoğraf çektirmek istemediği için gazetecilerden kaçar. Bu kaçışın nedenini soran gazeteciye, **"Ben gazetecilere küskünüm arkadaş... Çöp bidonuna düştüğüm gün, hemen ayaklarımın resmini çekip 'sarhoş' diye yazdılar. Gözümün birini kaybettim, 'Moşe Dayan'diye alay ettiler. Tımarhaneye tedavi için yattım, bu defa da 'deli' dediler. Hiçbiri benden bir aktör, bir Yıldırım Önal olarak söz etmedi. Söyle, korkmadan söyle arkadaş, haklı değil miyim?.."** yanıtını verir.[1]

Galatasaray Lisesi mezunu olan ahmet Tarık Tekçe, Yankesici kız filminin galasına giderken geçirdiği trafik kazasında hayatını kaybeder. Üçyüzden fazla filmde oynayan Tekçe için **"Kitapsız ilim, Ahmet Tarık Tekçe'siz film olmaz"** diye tekerlemeler üretilmişti. Yeşilçam'ın sevimli güldürü oyuncusu Suphi Kaner otuz yaşında intihar ederek ölür. Daha önceleri dört kez intihar girişiminde bulunan Suphi Kaner de dostluğu alkolde arıyordu. Bir sinema dergisine şöyle bir ilan verir: **"Sayın seyircilerim ve meslektaşlarım... 24.11.1961 tarihinden itibaren, on yıldan beri devamlı olarak içtiğim içkiyi, gerek sıhhatim ve gerekse dostlarıma karşı davranışlarımın anormalleşmesi bakımından bırakıtım... Bundan böyle, her kim beni içki içerken veya içkili görürse kendilerine tarafımdan 1000 TL'sı ödenecektir. Hürmetlerimle"**[2] Fakat sözünde duramaz, içki içmeyi sürdürür. Bunun üzerine Prodüktörler Cemiyeti bir yazı yayınlayarak Suphi Kaner'i boykot eder. Bir süre sonra da **"üç tüp Nembutal adlı hapları yutup, yaşamına son verecekti. Ve ünlü komedyen 30 yaşındaydı. Gerçekten Kaner'in intiharına neden, yalnızca Prodüktörler Cemiyeti'nin bu boykot kararı mıydı? Ya da tutsağı olduğu alkol müydü?"**[3] Ferda Ferdağ, kırgın ve öfkelidir. Onüç yaşında Tepebaşı Şehir Tiyatroları'na Kül Kedisi Sindrella'nın provalarına kadrolu girmiş, ondört yaşında Yeşilçam'ı keşfetmiştir. Ne umutlarla, fakat hep hayalkırıklıklarıyla, acılarla ve yalnızlıklarla geçen otuzbeş-kırk yıl... Emekli olduktan sonra yapımcı ve yönetmenlere kendini hatırlatmak amacıyla bir gece düzenler. **"35 yıl 109 gün Türk Sinema ve Tiyatrosu'na gönül verip emekli oldum. Onurlandırmanızı rica ediyorum. 19 Haziran 1987 Cuma günü saat 17.00-19.00 Perapalas Oryent ekspres barda."** yazılı bir davetiye dağıtır. Nerede ve ne zaman davet ettiğini hatırlayamadığı bir avukat ve Gazanfer Özcan ailsinin **"STR adına nefis çiçekleri"** gelir yalnızca. **"Haram olsun İstanbul... bütün paralarım zemin katlarına, o akmayan sularına, jeton yutan telefonlarına, yanmayan kaloriferlerine, ikide bir kesilen elektriklerine, ayakta duracak yer bulamadığım otobüslerine, kolibasilli denizlerine gitti. Bir kere daha haram olsun İstanbul..."** Sinema, tiyatro, müzik... 1971 yılında sahneye de çıkar Ferda Ferdağ, iki yıl sürdürür şarkıcılığı. Altın Kalemler dergisinde Ergun Arpaçay şunları yazar: **"Yeşilçam'da bir yorgun savaşçı var. Kameraların önünden kırgın ayrılan bu yorgun savaşçı Ferda Ferdağ'dır. Çevirdiği son filminin bir planlık sahnesini tamamlayarak setten ayrılan Ferda Ferdağ buruktur, üzgündür, kırgındır. Ferda Yeşilçam'daki mücadelesini kaybetmiştir, ama sanat gücünü, sanat aşkını yitirmemiştir. Zira yıldızlar gökyüzünden düşse bile onların unutulmayacaklarını bilmektedir. (...) Mağluplar da alkışlanır. Ferda Yeşilçam'da yenilmiştir, ama yıkılmamıştır."**

Kardeşim Benim filminin unutulmaz oyuncusu Özcan Özgür, 1991 yılının Mayısı'nda Ferda Ferdağ'a **"Ah kiralık bir ev istiyorum"** der. Oturacak kiralık ev bile bulamaz. Bulduğu kırık dökük evlerden çıkarılır. Son yıllarında hastalanır, bacakları tutmaz. Son günlerini tekerlekli sandalyede geçirir. **Kardeşim Benim** filminin unutulmaz oyuncusu Özcan Özgür, acılı ve kırgın yüreğiyle hep yalnızdır ve öyle de ayrılır aramızdan.

Sararmış, silinmiş film karelerinde, sepya fotoğraflarda unutulmaz yüzler, unutulmaz isimler... Osman Alyanak, Muhterem Nur, Vahi Öz, Sadri Alışık, Ekrem Bora, Aziz Basmacı, Mualla Sürer, Hüseyin Baradan, Kadir Savun, Hüseyin Zan, Pervin Par, Asım Nipton, Baki Tamer, Ahmet Mekin, Turgut Özatay, Hüseyin Peyda, İhsan Yüce, Reha Yurdakul, Atıf Kaptan...

Hiç unutulmayacaklar!..

(1) Bir Sinema Günlüğünden Aykırı Notlar, Agâh Özgüç, Drahma Yayınları, sf.16

(2) Başlangıcından Bugüne Türk Sinemasında İlkler, Yılmaz Yayınları, Agâh Özgüç, sf.75

(3) a.g.e., sf.77

CAN BARSLAN

Şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER ve YORUMLARI"

Açıklanamayan Emlakçı Olayları(2)

"... çamaşır makinesi üreticilerinin yaptığı testler sonucunda; omomatik tüm makineler ile mükemmel uyum sağlamış ve tüm yıkama programlarında, her sıcaklıkta, her tür çamaşırı tertemiz yıkamıştır... Ayrıca omomatik, makinenizin suyla temas eden parçalarını paslanmaya karşı da korur..."

Geçen haftaki Açıklanamayan Emlakçı Olayları yazısının bir yerinde, 55 yaşındaki S.O.'nun sürekli olarak bu paragrafı tekrar ettiğini belirtmiştik... S.O.'nun başına kiralık ev sormak için girdiği emlakçıda ne gelmişse gelmiş, dışarı çıktıktan sonra sürekli olarak bu lafı tekrar etmeye başlamıştı... Bu hafta bu konuyu irdelemeyi sürdüreceğiz...

Tanıklara göre S.O., emlakçıya girdikten altı saniye sonra "kiralık ev var mı?" sorusunu yöneltmiştir... "Emlakçı, hoş bir beydir... Derin mavi gözleri, yolda arızalanan bir arabanın elli metre açığına konulan bir reflektör kadar parlaktır... Ayrıca simetrik bir burnu, karmaşık kulakları ile ortak kullandığı bir kalbi vardır... Parmakları biçimli ve hepsi de amacına çok uygundur... Konuşmasının olağanüstü tınısı, insana devlet büyüklerinin çavdar sapından portrelerini yapma ihtiyacı hissettirmektedir..." Evet, bu betimlemeyi yapanın bir hanım olduğu gözönüne alınırsa, emlakçıdan hoşlandığını düşünebiliriz... Bu da bize asla çözüme ulaşma yolunda yardımcı olmaz... Olsa olsa bir miktar Pro-Vitamin B5 kaybına neden olur.

Fakat şurası kesindir ki olay gitgide daha esrarengiz bir hal almaktadır... Mahallede herkes bu olayı istediği yöne doğru çekmekte, huzur bozulmakta, insanlar sarı leblebiyle sade gazozun uyumunu özlemektedirler... Ayrıntılar bana, Adnan Şenses'in beline bağladığı cekedi anımsatıyor... Sanatçı oynadıkça çeşitli yönlere doğru devinen ceket gibi bu olay da yoruma göre değişmektedir... Girdiği emlakçıda ne olmuştu da, 55 yaşındaki S.O. sürekli olarak omomatik hakkında konuşmaya başlamıştı? Polis bu olayı şimdilik üzerinde durulur değerde bulmasa da, insanın topluma karşı görevi sessiz kalmamaktır... İşte sorumluluğunun bilincinde olan Şeyediyorum köşesi, 55 yaşındaki S.O.'nun dramını çözmeye karar vermiştir... Ancak daha önce bir torba çıtır çerez yiyip, yanında fanta içecektir... Şeyedi-yorum asla uyuyan taraftar istemeyen bir köşedir... Görülecektir ki bu açıklanamayan emlakçı olayını da hiçbir aracı kuruma yer vermeden çözecektir...

Hamiş 1 : Çıtır çerezlerle ilgilenenler bilir. Çıtır çerez torbalarından çıkacağı vaadedilen Tasolar asla çıkmamaktadır... Tasolarımızı istiyoruz...

Hamiş 2 : Bu hamiş kelimesine uyuz oluyorum... Çok afedersiniz, içimden "hay ebenizin hamişi" demek geliyor...

Hamiş 3 : Fakat bir yandan da lanet bir çekiciliği var... Kullanmaktan kendimi alamıyorum...

Hamiş 4 : Kullanmak diyorum, kıllanmak değil...

Akşamsefası

BEYOĞLU'NDA GARİBANIN OTOPSİSİ YAPILMAZ

Oktay Güzeloğlu

Kesik Aynur
(Adı: MUAZZEZ)

Onu her gün görüyordum. Beyoğlu'nda oturduğum evin karşısında bulunan Ayakçı büfesinin önünde sürekli gelip bira içiyordu.

Yanından sıyrılarak geçerken, ister istemez selam verdim. Ondan umulmayan bir ses tonu ve nazik tavrıyla selam verdi.

Bu ummadığım karşılık hoşuma gitmişti.

Kimdi bu kadın? Perişan, kirli, çirkin. Her gün büfenin kapısının önünde bira içen bu kadın neyin nesiydi? Bazen kapıdan çıkarken bazen camımdan aşağı baktığımda görüyordum.

Öğleye doğru geliyor. Bir bira içip gidiyordu. Ona yakın olabilmek için hiç alışveriş yapmadığım o büfeden alışveriş yapmaya başladım.

Onu ilk gördüğüm zamanki halinden duyduğum tiksinti kalmamıştı içimde. çünkü adını sonradan öğrendiğim **Aynur** (hayat kadını adı Muazzez), bana yakın gelmeye başlamıştı. Onda bir yaşam var, diyordum. Sonraları arkadaş olduğumda içimde isyan ateşi patladı.

Ulan hayat, ulan yer, ulan gök, ulan taş, ulan dağ, ulan ulan bütün apartmanlar... Yaşıyanlar, yaşamayanlar, memleketinizin anasını..... dedim. Ama kime? Kendi kendime. Bende öyle adamım ki ne sevincimi, ne de nefretimi dışa haykırabilirdim.

İşte bu duygularla başladı dostluğumuz. Ounla arkadaş olduktan sonra iç dünyası fiziki çirkinliğini örtmüştü. Çirkinleştirilmiş gövdesi beni hiç mi hiç ırgalamıyordu. Evimde aynı kaptan yemeği paylaştığımız zamanlar oldu.

Burun deliklerinin alt kısmından kalkmış küçük bir parça çapaktan sapsarı olmuş kirpiklerinin, arasından bakan, kıpkızıl olmuş göz diye adlandırabileceğimiz iki yeşil nokta yırtılmış, dikilmiş bir ağız, mağaraların içinde görülen kirli küçük kaya parçalarını andıran seyrelmiş sarı dişler ve kafasının bütünlüğünü tamamlayan sarı siyah karışımı kirli bir elbiseye benzeyen saçlar ve kulaksız bir baş.

Aynur'un yüzüne baktığınızda bir ifade göremezdiniz. İfade verecek bütün organları tarumar edilmişti.

Onu yalnızca ses tonu ve eski orospuluk zamanından kalma, müşterilerini kafakola almak için yaşamın kendisine kazandırdığı nezaketinden tanıyabilirdiniz.

O nezaket soylu hanımefendilerin, özel derslerden sonra takındıkları nezaketten değil, orospuluk mesleğinin kuralları gereği takındığı meslek nezaketi. Fiyatını da belirleyen bu kurallı nezaket.

Orospuluk kendi kuralları içinde kuralları olan bir meslek. Bin türlü adama ayrı ayrı davranış ve bütün bunlardan sonra üstüne gelen bıkkınlık!

Hamalı, hamalatı, genci, yaşlısı, pisi temizi... Yani müşterilerinden gelen bıkkınlık. İşte o zaman Orospuluk Alemi'nin değişmez kurallarından biri olan dost (sevgili) olayı burada ortaya çıkar.

Bir orospunun günde kırk kişiyle yatması, ayda binikiyüz kişi ile yatması işi gereğidir. Onu ilgilendiren binikiyüzbirinci kişidir. Dostu, yani sevdiğidir.

Yalnızca sevdiğinin onunla ilgilenmesidir. Dostundan gördüğü bir ihanet karşısında deli develerin çadırları yıktığı gibi o da etrafını yıkıp devirmeye başlar.

Aynur'un günde, hiç tanımadığı kırk kişiyle yatması, üstünde bütün şehrin yorgunluğu ve bacaklarının sızlamasıyla girerken yatağa kazandığı parayı verirken dostuna, hep kar gibi beyaz gelinliği ile gelin olmak rüyalarını süslüyordu. Unutuyordu bütün yorgunluğunu. Ömrü boyunca başkalarının sesiyle yaşarken bıçaklanmıştı ve kendi sesiyle haykırmıştı.

Aynur Bulgaristan'dan göç etmiş bir ailenin kızıdır. Göz dolduran fiziği ömrü boyunca başına dert olmuş, bir yağlıboyacıya aşık olarak evinden İstanbul'a kaçmıştı. kocasının kazancı evlerinin geçimine yetmeyince kocası tarafından hayat kadınlığına itilmişti. Ve netice, genelev. Genelevde çalışırken bir görüte vurulduğu aşk; "Çanakkaleli Mahmut". kocasını terk ederek Mahmut'la beraberlik ve bir erkek çocuk.

Mahmut yakışıklı, külhanbeyi, etrafında başka kadınların da gezdiği bir asalak. Aynur Mahmut'u çok sevmiştir. Herkesten kıskanmaktadır.

Bir gün onun, kendisine ihanet ettiğini duyduğunda, çıldırır, devirir. Ve ilk aklına gelen kıskandırmak. Tüm insanların ilk aklıma gelen boktan klasik metod.

Mahmut'u kendisine yeniden bağlamak için Mahmut'un en yakın arkadaşıyla samimiyeti arttırır. Bu samimiyette art niyet yok, yalnıza kıskandırmak vardır. Fakat bu hareketi kendisine çok pahalıya malolur. Olay renk değiştirir.

Mahmut önce en yakın arkadaşını Belgrat Ormanları'na yemeğe davet eder. Yenilip, içildikten sonra, sarhoş olan arkadaşını bir ağaca asar.

Sonra Aynur Mahmut'un bıçağıyla karşı karşıya gelir.

Mahmut, "Hapise gideceğim ama sana öyle bir ceza bileti keseceğim ki, ömrün boyu taşıyacaksın" diyerek Aynur'un güzel yüzünü tarumar etmekle kalmayıp, bıçağını apış arasına da vurmuştur.

Aynur ömrünün geri kalan kısmını güzelliğinden ve kadınlığından yoksun olarak Beyoğlu sokaklarında sigara ve kibrit satmakla geçirir.

Yıllar sonra Darülaceze'den bir ailenin yanına verilen oğluna, büyüdüğünde, Beyoğlu'nun bir köşesinde kibrit satan bir yaratığa benzeyen Aynur, "işte asıl annen bu" diye gösterilir. Fakat oğlu çirkinleştirilmiş kadına annem diye sarılamamıştır. Aynur anne de olamamıştır.

Yıllardır yattığı Beyoğlu kaldırımlarında, bir kış günü hastalandığında, tanımadığı oğlu tarafından hastahaneye yatırılır. Kısa bir süre sonra ölür. Geriye tanıyamadığı öksüz oğlu hapisten çıktıktan sonra, başka bir kadınla yaşayan azraili ve üşümesin diye başkalarının verdiği eski yorganı kalmıştır.

Akşamsefası

“ Sevgili Talât..

Hasene Türkoğlu.. O bir Cumartesi Annesi.

Hasene Türkoğlu, *82 gündür yılmadan usanmadan kayıp eşi* ***Talat Türkoğlu****'nu arıyor.*

Bugün 21 Haziran 1996. 82 günden bu yana düşle gerçek arasında gidip geliyorum. Yaşadıklarım bana ait değil. Ben bu denli acılara dayanamam. Hayır!.. Bana ait değil bu yaşadıklarım. Ama yaşıyorum... Sen nerdesin, neden sana dokunamıyorum, sesini duyamıyorum? Bu ezici ve ağır yükü nasıl taşıyorum? Dev miyim, ilahi bir güç müyüm, ben kimim?.. Bütün bu yoğunluk içerisinde sürekli kendime bu soruları soruyor ve 82 günden beri büyük bir koşuşturma içersindeyim. 43 yaşımdan sonra bugüne kadar farkında olmadığım bir yanımı bana gösterdiğin için teşekkürler sana Talat, teşekkürler birtanem... Kendimi tanıma ve yeniden keşfetme fırsatını verdiğin için teşekkürler... On yıldan bu yana bana çok şey kattın. Hâlâ bugün bile öğretmeye devam ediyorsun. Ve seninle bir kez daha cesaretli ve güçlü olmayı öğreniyorum.

'Sen çok mükemmeliyetçisin, aristokratsın, bu da az da olsa burjuva kültürü almandan kaynaklanıyor. Seni olduğun gibi seviyorum. Çünkü sen benim kraliçemsin. Ama sende anlayamadığım ve çözemediğim bir hırs ve irade var, güçlü ve güzel bir yan var' derdin. Sen yine her zaman olduğu gibi yanılmadın, seni yanıltmadım. Ne kadar güçlü olduğumu görüyorsun.

Sağlığımı düşünüyorsun, bunu biliyorum. Endişe etmene gerek yok, çünkü o kadar güçlü ve sağlıklıyım ki,hiçbir gücün beni hasta edip yatağa düşürmesi mümkün değil. İki saatlik uykularımla erkenden kalkıyorum. Kahvaltıyı artık sen değil, kendim hazırlıyorum. Senin yaptığın çay kadar güzel olmasa da çay yapıyorum. Bu arada kağıt kaleme ihtiyaç duymaksızın kafamın içinde hızla program yapıyor ve sokağa çıkıyorum. Günboyu arabalara biniyor, iniyor, yürüyorum. Pek çok insanla konuşuyorum. İnsanlığını unutmaya başlayanlara insan olduklarını hatırlatıyorum... Onlara, 'Hey insanlar, siz insansınız, insan olmaya mecbursunuz!' diye haykırıyorum. İyi de yapıyorum. Onlar adına bir şeyler yapmak da beni ayrıca mutlu ediyor. Ama beni asıl mutlu eden senin için yoruluyor olmam. Senin için dayak yiyor olmam. Ben mazoşist değilim, bunu biliyorsun. Faşizme inat, canım yansa da, yüreğim yansa da ağlamıyorum. Sadece dost insanlar görüyor gözyaşlarımı... Onların elleri uzanıyor ellerime, sıcacık ellerini tutuyorum. Tıpkı senin ellerin gibi, tıpkı kırılmamam için sen bana ne kadar özen gösteriyorsan onlar da özenle sarmalıyorlar beni. Dostlarımız senin adını haykırıyor sokaklarda, polis saldırıları yaşıyorlar, gözaltına alınıyorlar.

Seni soruyor, seni istiyorlar köşe yazılarında. O zaman devleşiyorum, kendimi bir dev kadar güçlü hissediyorum. Ne kadar çok dostumuz varmış. Senin güçlü kişiliğini çaldığımı düşünüyor ve hayatımın bu en büyük hırsızlığından utanç duymuyorum. Epey de gurur duyuyorum. En sonunda ne kadar da sana benzemeye başladığımı farkediyorum.

Sen benim çiçeklerime su vermeyi unuturdun önceleri ama ben senin çiçeklerini okşuyor, seviyor ve suluyorum. Kordela çiçeğin 8-10 santim uzadı. Cezaevinde yetiştirip bana verdiğin, adını ilk senden duyduğum iki saksı Aşkın Gözyaşları çiçeği sen gittikten on gün sonra kurudu. İnanılmaz, ama kurudu. Zaten o çiçeklerin adını hiç sevmemiştim. Hep hüznü ve acıyı hatırlattı bana. Çünkü aşk bugüne kadar beni hep mutlu etti, ağlatmadı. Aşk insana dair ne varsa yürekten sevmektir. Ben aşkı yaşadığım gibi kendi cephemden tanımlayabiliyorum ancak. Tansu'nun ya da Erbakan'ın iktidar aşkı gibi bir aşk değil bu. Hele MGK'nın sivil iktidarları yönetme aşkına hiç benzemiyor. Ha.. Aklıma gelmişken söyleyeyim, sen hepsini duyuyor ve biliyorsun ama yine de söyleyeyim. Tansu ve Erbakan birlikte dans etmeye karar verdiler gibi. Çok komik buluyorsun değil mi? Bence de öyle.

Komik olmayan ne kaldı ki bu ülkede. İnsanlar Galatasaray'da oturuyor, üzerlerine lacivert boyalı robotlar saldırıyor. İnsanlar yerlere karanfil bırakıyor yine robotlar saldırıyor. Cezaevlerinde açlık grevleri sürüyor. O güzel insanların yüzleri solgun, haziran ayında üşüyorlar. Birileri "yesinleeer.." diyor. Bunlar akıl hastanelerinin kapasitesi dolduğunda, dışarıda kalanların söyledikleri. İşte böylesi akıl almaz deli bir coğrafyada akıllı davranmaya çalışıyoruz ama akıllı mu- hataplar bulamıyoruz.

Birden aklıma ne geldi, biliyor musun? 29 Mart günü evden giderken giydiğin kazağı ve o kazağın 82 günden beri ne kadar kirlenmiş olabileceği. Senin ne kadar titiz bir adam olduğunu düşününce de, en kısa zamanda gelip değiştirmek isteyeceğini biliyorum. Sen lavanta torbacıklarıma hep gülersin ama ben yine de kazaklarının, çamaşırlarının içine o torbacıkları yerleştirdim. Hepsi mis gibi kokuyor. Çamaşırlarına el attığında, eline ilk geçecek olan torbacıkları görünce yüzünün alacağı ifadeyi görür gibiyim. Ve o yüz ifadeni bir an önce, görmek istiyorum.

Sana her akşam yazmak istiyorum. Ama açık söyleyeyim ki, çok fazla yazamıyorum. Sadece karalıyorum. Herşeyi çok hızlı ve yoğun yaşadığımdan mı bilmem, o kadar çok şey birikti ki, yazacaklarımı toparlayamamaktan korkuyorum. Son günlerde Arap'ın yeni bir sevgilisi oldu. Bahçe duvarına oturup sürekli miyavlayarak bizim balkona bakıyor. Sapsarı bir kedi; adını Sarman koyduk. Onu da besliyorum. Bizimki de ilgisiz değil hani. Mır mır mırr... diye sesler çıkartıp cilve yapıyor. Ama dışarıya bırakırsam yavrulamasından korkuyorum. Bu yoğunluk içerisinde yavrulara bakamam. Arap'a haksızlık ediyorum ama başka çarem yok. Sen olmayınca bütün ilgisini bana yöneltti. Eve gelir gelmez ayaklarıma dolanıyor, oturunca kucağıma fırlıyor. O Sarman'ı, ben seni bekliyorum. O Sarman'ı balkondan da olsa görebiliyor ama ben sana olan özlemimi sadece fotoğrafına bakarak yaşıyorum.

Sabah çoktan oldu. Saat yedi. Güneş daha şimdiden yakıcı bir sıcaklık veriyor. Denizin üzeri sabah saatlerinde pırıl pırıl olur bilirsin, bu sabah da öyle. Geceyi uykusuz geçirdim ama hiç uykum yok. Yarın Galatasaray'da karanfiller bırakacağız. O karanfiller senin için, sizin için. Yine gözaltılar olacak. Yine coplar dostlarımızla beraber kafalarımıza, sırtımıza inecek ama biz yine orada olacağız. Kalkıp duş almalıyım. Yarın Galatasaray'da buluşmak üzere hoşçakal canım...

Eşin **Hasene Türkoğlu** ”

Akşamsefası

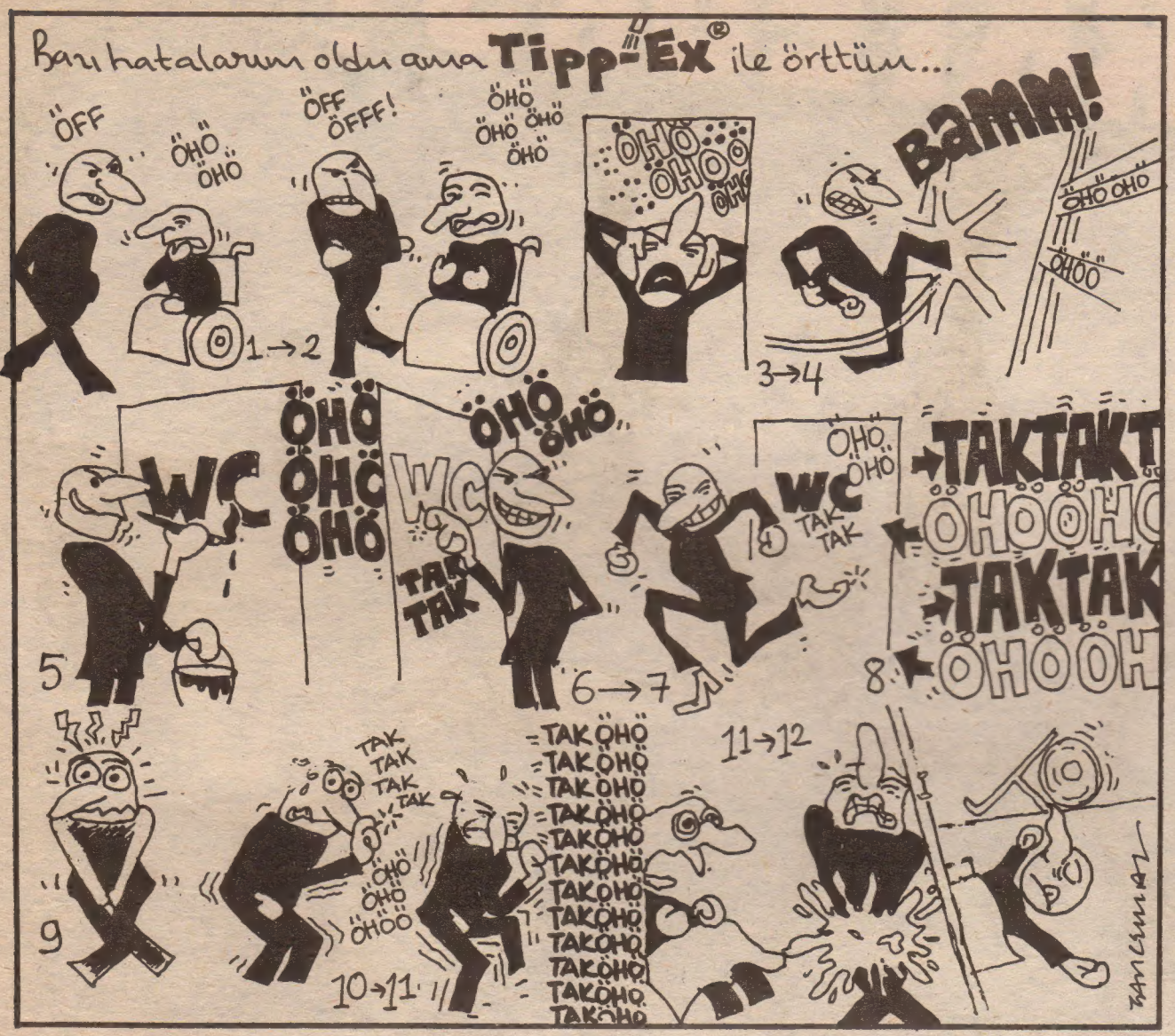

PİR SULTAN ABDAL

Seyyah olup şu âlemi gezerim,
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.
Kendi efkârımca okur yazarım,
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.

İki elim kalkmaz oldu dizimden,
Bilmem amelimden, bilmem özümden,
Akıttım kanlı yaş, iki gözümden,
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.

Yine boralandı dağların başı,
Akıttım gözümden kan ile yaşı,
Emaneti alır, ol veren kişi,
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.

Bozuk şu cihanın pergeri bozuk,
Yazıktır, şu geçen ömüre yazık,
Tükendi daneler kalmadı azık,
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.

Pir Sultan'ım eydür, ummana dalam,
Gidenler gelmedi, bir haber alam,
Abdal oldum, çullar geydim bir zaman,
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.

CEZMİ ERSÖZ

Başıboş sevda günceleri...

Ruhunu tanımadığımız ve iç dünyasını öğrenmek için yeterince çaba harcamadığımız insanlarla durmaksızın sevişmeyi düşlüyoruz... Bazen de sevişiyoruz.

1 Mayıs'tan sonra devlet bizlere savaş açmış durumda. Hiçbir gösteriye, siyasal etkinliğe izin verilmiyor. Oturma eylemleri ve basın toplantıları yasalarda izne tabii olmadığı halde yasaklanıyor.

Kayıp anneleri, aydınlar, sanatçılar, insan hakları savunucuları yerlerde sürüklenerek gözaltına alınıyor.

Cezaevlerindeki baskıları protesto için ölüm orucuna başlayan tutuklular birçoğu artık son günlerini yaşıyor. Belki de bu yazı yayınlandığı sırada bazıları hayatta olmayacak... Akşamları televizyon kanallarında arkadaşlarımızın yakapaça yerlerde sürüklenip gözaltına alınışlarını seyrediyoruz sonsuz bir yalnızlık ve bastırılmış öfke duygularıyla. Öylesine büyük bir çelişki yaşıyoruz ki, bu şiddet ve zorbalık ikliminde en büyük paya sahip olan kameralardan yardım bekliyoruz her defasında.

Bir protesto gösterisini, bir etkinliği kameralar saptamamışsa sanki o gösteriyi ve etkinliği yapmamış sayıyoruz kendimizi. Kameralar sanki yoktan varediyor ya da varolanı hiç yaşanmamış ilan edebiliyor.

Hayatı emiyor kameralar. Her şey spot ışıklarının çiğ aydınlığı altında. Kamera bütün sırları, gizleri, tesadüfleri, kuytu, büyülü köşeleri, mutlaka mahrem kalması gereken anları, imgeleri durmadan emiyor ve yokediyor sanki. Kamera, hayatımızı ışığı gören filmler gibi solduruyor... Ama aynı kamera arada bir de olsa gözaltına alınan kayıp analarını, yerlerde sürüklenen memurları, coplanan işçileri ve öğrencileri gösteriyor.

Artık giderek kendimizle daha az başbaşa kalabiliyoruz. Derinleşemiyoruz. Hızı durmaksızın artıyor hayatın. Binlerce görüntü geçiyor önümüzden. İçimizdeki büyüyen boşluk başımızı döndürüyor. Ayakta kalmak için hep yüzeyde olmak zorundayız sanki... Ayakta kalmanın ne demek olduğunu bir kez olsun düşünmüyoruz bile.

Derinleşemediğimiz, hep yüzeyde kaldığımız için birbirimizi anlamamız giderek imkansızlaşıyor. Anlaşmayı ve ruhlarımızı tanımayı bu yüzden hep erteliyoruz. Bu yüzden hep hayalkırıklığı ve yenilmişlik duygusu içinde yaşıyoruz. Bu duygudan kurtulmak için sevişmek istiyoruz. Ruhunu tanımadığımız ve iç dünyasını öğrenmek için yeterince çaba harcamadığımız insanlarla durmaksızın sevişmeyi düşlüyoruz... Bazen de sevişiyoruz. Böylesi sevişme düşleri ve sevişmeler içimizdeki boşluğu daha da büyütüyor. Dün bir arkadaşım: Herkesle oturup çay içme, insanlar birlikte çay içtikleri insanın kitabını alıp okumazlar, dedi. Herkes otorite peşinde. Herkes önemli görünme çabası içinde. insanlar tarafından sürekli gözlenmekten bıktım. Oysa ünden, şöhretten nefret ederim. ünlü, şöhretli insanlarına derin bir yalnızlık yaşadığını düşünmüşümdür. Çünkü kimse gerçek yüzünü göstermez ve çoğu kez yapay, mesafeli ve çıkarcı bir saygıyla yaklaşılır onlara. İkiyüzlüce. Kimse gerçek, içten düşüncesini yüzüne söylemez. Hep arkalarından konuşulur. Teneke bağlıdır ünlü insanın arkasına. Bomboş takırdar durur... ama bazen ve özellikle son günlerde ünlü ve dokunulmaz bir insan olmayı aklımdan geçirmiyorum değil.

Mesela Cumartesi Anneleri'nin yanına gidip oturduğumda o gün polis kimseyi gözaltına almaya cesaret edemiyor, o acılı annelere kol kanat geriyorum; bir sözümle hapishanelerdeki baskı yasaları hemen geri çekiliyor, ben yasaklanan, muhalif bir gazeteyi satmaya kalktığımda cumhurbaşkanı, beni engelleyenlere: Ona dokunmayın, O Türkiye'dir, diyor. Sonra saçma geliyor bütün bunlar... Çünkü böylesi rekâbetçi ve acımasız bir sistemde insanın otoriteyi, şöhreti ve dokunulmazlığı birçok kişiyi kullanarak, hatta yokederek kazandığını düşünüyorum...

Selam vermediğim ya da selamımı almayan insanların sayısı giderek artıyor. Birçoğuyla yazdıklarım yüzünden koptum. Bazıları ise yazdıklarımın getirdiği başarı yüzünden kırıldı, uzaklaştı benden. Bütün bunlar tesellisiz bir acı veriyor bana.

Bana sunulan mutluluklara, tesadüflere, nasılsa kısa bir süre sonra elimden alınacak, diye bütünüyle veremiyorum kendimi... Bu benim çok eski bir hastalığım.

Yıllar önce yazdığım şu iki dize belki bu yanımı daha iyi anlatır: Acemi bir hırsız bile anlar / Tam sevmişken terkedildiğini...

Akşamsefası

DES

LIBÉRATEURS ?

GRZYWACZ
Juif polonais
2 attentats

ELEK
Juif hongrois
8 déraillements

WASJBROT
Juif polonais
1 attentat,
3 déraillements

WITCHITZ
Juif hongrois
15 attentats

FINGERWEIG
Juif polonais
3 attentats,
5 déraillements

BOCZOV
Juif hongrois
chef déraillleur
20 attentats

FONTANOT
communiste italien
12 attentats

MANOUCHIAN
Arménien
chef de bande
56
attentats
150 morts
600
blessés

RAYMAN
Juif polonais
13 attentats

ALFONSO
Espagnol rouge
7 attentats

* ILS SONT MORTS POURZ LA FRANCE *

Fransa
için
olduler

Akşamsefası

Sunay Akın

Mutlu ol, Evlen, Çocuk Doğur...

Kim midir düşman? Bu sorunun yanıtını almak için insanların yakıldığı iki kentin, Solingen ve Sivas'ın başharflerini yanyana getirmek yeterlidir: SS...

Manukyan'ı tanır mısınız? Her yıl nice işadamını geride bırakıp vergi rekortmeni olan genelev patroniçesi Matild Manukyan'dan söz etmiyorum. Benim size sorduğum şair Manukyan!..

1906 yılının 1 Eylül günü, Fırat nehri kıyısındaki Adıyaman'da Ermeni bir ailenin evinden sevinç çığlıkları yükselir. Çiftçilik ile uğraşan Gevorka ve Vardoni'nin bir oğulları dünyaya gelir. Birinci Dünya Savaşı çıktığında küçük Missak 8 yaşındadır. Osmanlılar ve Ermeniler arasındaki kıyımda Fırat'ın suyu kan renginde akmaya başlar. Missak'ın annesi açlıktan, babası ise kaçmış olduğu dağlarda öldürülür. Kız kardeşinden kopmak zorunda kalan Missak, erkek kardeşi Garabet ile birlikte Suriye'deki Ermeni öksüzler yurduna kabul edilir. Manukyan ailesinin Fırat kıyısındaki mutlu günleri artık çok geride kalmıştır.

Marangozluk mesleğini öğrenen Missak Manukyan (Manouchian) 19 yaşına geldiğinde arkadaşlarıyla birlikte Fransa'ya göç eder. Bir dönem Marsilya'da çalışsa da, Paris'deki Citroen fabrikasına tornacı olarak girer. 1929 yılında patlak veren kriz döneminde işten atılır ve zor günler yaşar... Ama, Fransız klasiklerini okumayı asla bırakmaz.

1930 yılına gelindiğinde arkadaşlarıyla Ermeni edebiyat dergisi olan Thonk'ı (Çaba) çıkarır. Dört yıl sonra da Fransız Komünist Partisi'ne üye olur. Parti toplantılarına giderken yazmış olduğu şiirlerle doldurur ceplerini... "Uyanık Olalım" adlı şiiriyle yıllar öncesinden seslenir bizlere:

Dikkat, arkadaş!.. Düşman hep saldırır,
Sülüktür, solucandır tıpkı,
Kanını emer hep sızlayan kollarımızın,
Bir sırtlan gibi her şeyi yutmaya hazır.
İnanç maskesiyle sunar kurbanına
Çürümeyi, cahilliği, zehrini
Yalanlar, kinler uydurur, ırkları vuruşturur
Çağırır cani tutkulara kalabalıkları.
Bilincin alevleri aydınlatsın kafamızı!
Örtmesin ruhumuzu uyku ve yorgunluk!
Her an renk ve biçim değiştiriyor düşman
Durmaksızın atıyor doymaz ağzına bizi.

Günümüz Türkiyesi'nde de, çürümeyi, cahilliği ve zehiri inanç maskesiyle sunuyorlar insana... Yalanlar, kinler uyduruluyor. Düşünce özgürlüğünü, insan haklarını savunanları "Bölücü" diye suçluyorlar. Gözaltında öldürülen gazeteci Metin Göktepe için "duvardan düştü" deniliyor. Irkları vuruşturup, emperyalizmin ekmeğine yağ sürebilmek için halkların kardeşliği adına yürüyüş yapanların sırtlarına iniyor coplar... Savaş çığırtkanları cani tutkulara çağırıyor kalabalıkları!..

Düşman yine aynı düşman. Renk ve biçim değiştirmiştir yalnızca... Kim midir düşman? Bu sorunun yanıtını almak için insanların yakıldığı iki kentin, Solingen ve Sivas'ın başharflerini yanyana getirmek yeterlidir: SS...

İkinci Dünya Savaşı'nın ilk gününde tutuklanan Manukyan 3 ay Frenses Hapishanesi'ne gönderilir. Özgürlüğüne kavuşup Paris'e geri gelse de, yeniden tutuklanır ve Compiegne toplama kampına gönderilir. Serbest kalır kalmaz da, kendisini susturmak isteyenlerin en çok korktuğu şeyi yapar: Faşizme karşı direnen bir partizan grubun başına geçer.

Yirmiiki erkek ve bir kadından oluşan örgüt Fransa'nın özgürlüğü için savaşıyor, Nazilere yardım gelmesin diye demiryollarını bombalıyordu. Fırat'ın kıyısında doğan Manukyan bir avuç insanla birlikte Hitler'in ordusuna kafa tutarken bir anda Fransız halkının sevgilisi oluverdi... Ama, ne yazık ki, bu yürekli insanlar 1943 yılının sonlarına doğru yakalanarak Gestapo'nun zindanlarına kapatıldılar. Manukyan ve arkadaşları çok ağır işkenceler görürken, öbür yandan da kararın çoktan verildiği göstermelik bir mahkemeye çıkarılıyorlardı. Verilen karar elbette ki, idamdı!..

Faşistler, partizanlar ile alay eden bir afişi bütün Paris sokaklarına asarlar. Bunlar mı kurtarıcı, türünden bir söylemle özgürlük savaşçılarının terörist ilan edildiği afişe Fransız halkı şu adı verir: "Kızıl Afiş"... Afişte, bombalanan trenler ve Manukyan ile birlikte on partizanın fotoğrafları bulunuyordu. Ünlü Fransız şair Aragon'un "Kızıl Afiş" adlı bir şiiri vardır. Şiirinin ilk dizelerinde faşizme karşı diz çökmeyen partizanları şöyle anlatıyor Aragon:

İstediğiniz ne zaferdi ne gözyaşı
Ne hüzünlü org ne papazın son duası
Onbir yıl nedir ki onbir yıl
Yaptığınız kullanmaktı silahlarınızı
Ölüm gözünü kamaştırmaz partizanın
Asıldı yüzleriniz tüm duvarlara
Gece ve sakal karasıydınız, korkutucu, süzgün
Bir afiştiniz, kızıl bir kan lekesi gibi
Adlarınızı bile söylemek öyle güçtü ki
Gelip geçende dehşet etkisi yaratın istediler
Sizi kimse Fransız olarak görmez gibiydi
Gün boyu bakmadan geçti gitti insanlar
Kimi parmaklar durmadı ama karartmada
"Fransa için öldüler" yazdı afişe.

Gece, sokağa çıkma yasağına aldırmayan Fransızlar, Kızıl Afiş'in üstüne "Fransa için öldüler" yazıyorlardı. Alman devriyeleri birçok insanı afişin önünde yakalıyor, dövüyor, karakola götürüp işkence yapıyordu... Ama, bütün bunlar, Manukyan ve arkadaşlarının yüreklerde bıraktığı acıdan daha derin değildi.

21 Şubat 1944'de Missak Manukyan, arkadaşlarıyla birlikte kurşuna dizilmeden önce karsına "Sevgili Meliree'm, küçük yetimim," diye başlayan bir mektup bırakır. Bu mektupta, faşizme karşı savaşan bir insanın gerçek yüzü vardır. Fransa halkı eline boya alıp, afişin karşısına dikilme cesaretini Manukyan'ın son mektubundaki sözlerinden alıyordu. Aragon'un "Kızıl Afiş" şiirine geri dönelim ve "Sizlerden biri konuştu sessiz sakin" dizesinden sonra gelen Manukyan'ın son sözlerini okuyalım:

Bambaşka bir sabahtı o gün başlayan
Tekdüze rengi vardı her şeyde kırağının
Şubat sonuydu, son anlarınızdı
Sizlerden biri konuştu sessiz sakin:
Herkese mutluluk, kalanlara sevgi
Ölürken kin yok içimde ey Alman halkı
Elveda güller elveda zevk ve acı
Elveda hayat rüzgar aydınlık
Ve sen evlen mutlu ol durmadan düşün beni
Bir gün bütün güzelliklerin ortasında olacaksın
Her şey bittiğinde Erivan'da
Güzel kış güneşi tepeyi aydınlatıyor
Yüreğim yanıyor doğanın güzelliğine
Ey aşkım, öksüzüm benim, geride kalanım
Mutlu ol, evlen, çocuk doğur

21 Şubat günü, öğleden sonra, saat 15'de kurşuna dizilen Manukyan'ın son mektubunda bir insanlık dersi vardır. Halkları cephelerde birbirine kırdıran ırkçılığa, milliyetçiliğe karşı savaşan Manukyan "Ölürken kin yok içimde ey Alman halkı" diyerek kardeş yüreğini miras bırakıyor tüm insanlara. Bizim, Anadolu doğumlu Missakımızın başkanı olduğu örgüt Fransa'nın bağımsızlığı için çabalıyordu ama şu işe bakın ki, o güzel 23 insandan hiçbiri Fransız değildi!.. Toprak, eğer uğrunda ölen varsa "vatan" olmuyor, olamaz da. Kore'de öldü insanlarımız. Kore için vatanımız diyebilir miyiz?.. Peki ya, Viyana, Kırım, Yemen?.. Toprak, eğer onu alınterinizle ıslatıyorsanız, emek veriyorsanız vatanınızdır. Fransa'ya göçmen işçi olarak giden ve ırkçılığa, sömürüye karşı canlarını veren 23 insan bunun en güzel örneğidir... Ve sınırsız, sınıfsız bir insanlık uğruna emek harcayanların gerçek vatanı Dünya'dır!..

Birinci Dünya Savaşı sırasında Anadolu'da duyulan silah sesleriyle başlamıştık Missak Manukyan'ı anlatmaya... Frenses Hapishanesi'nin avlusundaki tüfek sesleriyle bitiriyoruz. İşte, Aragon'un şiirinin son dizeleri:

Tüfekler çiçek açtığında yirmiüç kişiydiler
Yirmiüç yürek kendini tümden veren
Uğruna ölecek kadar yaşama tutkun yirmiüç insan
Fransa tek sözcüktü ağızlarında
Ve yıkıldılar yere birbirleri ardına

Yolculuk Nereye

ÇİĞDEM ANAT

Yine Aşk

"Gerçek aşk kendini birine ait hissedebilmektedir" dedi bana. Kendini bana ait hissetmiyordu. Ben zaten onun bana ait olmasını hiç istememiştim.

Aidiyet arkasından hakimiyeti sürüklerdi.

Hakimiyet ile dayanışmayı birbirinden ayırmak gerekirdi.

Dayanışma sereserpe gelişimi hızlandırırdı. Ait olmayı reddettim, dayanışmayı kabul ettim.

Onun bana ait olmasını hiç istememiştim. Onu sevmiştim. Tohum ekmiştim.

Ellerinde nane, burnunda ıhlamur kokusu evimin kapısı rüzgarla savrulan adımlarına açıktı. İçeri adım atmayıp, kaçmıştı benden. Kovalamadım onu, önünü kesmedim. Bıraktım gitsin, ait olacağı yerlere kavuşsun, engellemedim onu, onu sevmiştim.

Sigara üzerine sigara tellendirdim.

Bağımsızlık peşinde koşanların kol altları arayışları yaktı ciğerlerimi.

Özgürlük uğruna canlarını ortaya koyanların dört duvar arayışları elimi ayağımı bağladı.

Neye direneceğimi hâlâ bilerek, kiminle direneceğimi ise hiç bilmeyerek uykusuz geceler geçirdim, geçiriyorum.

Ağlıyor dostum; "Ölen arkadaşlarım için yas tutuyorum" diyor. Ağlıyor; "Kim için, niye ölmüşler" diye dertleniyor.

Ağlıyorum ben; yaslara gömüldük, ölmeyenler ihanet etti, serseri serseri savruluyoruz oradan oraya.

"Yazdıklarını anlamıyoruz" diyor kimileri.

Milat bizde bir değil birkaç. Milat öncesini ve sonrasını bilmeyenler anlamaz. İç sesi vardır dönemlerin. Zaman zaman gürler, zaman zaman mırıl mırıl, kıyım kıyım. Acıdır iç sesimiz; buram buram, duman duman.

Bilenler bilir bu nasıl yalnızlıktır.

Sabaha kadar susar ya da durmaz anlatır da anlatır. Daldan dala, damdan dama atlar da söndüremez içinin ateşini. Kor kor tutuşturur dilini. Ait olmamak ve ait olmaya direnmek belki de böyle bir şeydir.

Neden karşıladınız Fidel Castro'yu alkışlarınızla? Ait olduğunuz evleri ve aşkları bırakıp, neden koştunuz Castro'nun peşisıra?

Üniversitedeki arkadaşınızı görmüş gibiydiniz. Eski günleri saatlik yadettiniz. "Che ne delikanlı adamdı, Gorbaçov işin içine etti" çekiştirmeleriyle rahatladınız. O gece votka içtiniz. Vicdanları günümüze uygun temizlediniz. Karınızla erkekçe seviştiniz. "Biz de neler geçirdik" teranesini akşamın mezesi ettiniz. Yalap şap sözde tecrübelerinizi ait avlerinize yaydınız. Duvarlar dinledi, anladı, siz anlattınız, kimlik tazelediniz.

Geceyi rüyanızda macera dolu geçirdiniz. Sabaha telaşla uyandınız. Kimliklerinizi hemen eslim ettiniz. Bir gecelik maceraydı.

Bitti gitti, eski günler çoktan geride kaldı. İtirafınızı yeni dostlarınıza yaptınız. Gerçek aşkı siz hiç yakalayamadınız. Gerçek aşk kendini birine ya da birini kendine ait hissetmemektir.

Hakimiyeti reddetmek, dayanışmayı sürdürmektir.

Gerçek aşk; Fidel Castro'yu alkışlayıp, ertesi gün kimlik teslim etmemektir.

Gerçek aşk, delidolu atların dağ tepe bayır nefes nefese istedikleri gibi veistedikleri kadar koşup son nefeslerinde bile birbirlerini kucaklayabilmeleridir.

Gerçek aşk, sizler iç in hakikaten zor bir şeydir...

MUHSİN KIZILKAYA

CİNS İSİMLER

"Kaleminden Kan Damlayan Arzuhalci Kör Kemal"

"Pancar ê lı hewşê, ji bû xwedîyê malê tale."
(Avlusunda yetişen pancar evsahibine tatsız gelir.)

Kürt Atasözü

İsveç'teki Nobel Kütüphanesi, aynı zamanda Akademi'nin de merkezidir. Buraya, dünyanın dört bucağından, çeşitli dillerde yayınlanan hemen hemen bütün büyük ve etkili kültür-sanat dergileri düzenli olarak gelir. Bu dergiler, Nobel Komitesi'nin üyeleri tarafından titizlikle incelenir, okunur.

Geçen yıl bu zamanlarda yolum bir şekilde bu kütüphaneye düştü. Dergileri karıştırıyordum, bir takım yazıların ve imzaların kenarına düşülen kurşun kalemle çizilmiş işareti sordum orada yaşayan yazar arkadaşım Mehmet Uzun'a. Akademi Komitesi, bir şekilde ödüle aday gösterilen ve gösterilmesi muhtemel olan yazarlarla ilgili çıkan yazıların önüne bu işareti koyuyormuş. Bu, makalenin okunduğunun işaretiymiş.. En çok çizik, Yaşar Kemal'in adının geçtiği yazıların karşısında vardı.

Yaşar Kemal mimlenmişti.

1989 yılının ilkbaharında, Van'ın uzak bir köyüne yerleştirilen Afgan mültecileriyle röportaj yapmak üzere oraya giderken bindiğim minibüs, Yaşar Kemal'in babasının köyünden geçti. "Kimsecik" üçlemesinin birinci cildinde, "Köy, Esrükdağının dibinde, gölün kıyısında, Sor koyağının ucundaydı" diyerek başlar anlatmaya burayı Yaşar Kemal. Daha çok babasını anlattığı bu romanında Yaşar Kemal, Rus saldırısıyla Çukurova'ya göçlerini anlatır. Enver Paşa, peşine taktığı 90 bin askerle Turan ülkesini zaptetmeye gider; yenilir ve Ruslar peşine düşer. Rusların gelişini beye iki ayağı da kökünden kopmuş bir subay haber verir:

"Çağların en büyük imparatorluğu bit savaşında yenildi, düşmana değil bite yenildi. Sankamış savaşı için tarihler Türklerin bite yenildikleri savaş diyecekler... Doksan bin, karların üstünde doksan bin asker ölüsü... Kaçın arkadaşlar, köylüler kaçın, Rus ordusu geliyor, yakıp yıkıp öldürerek geliyor... Önünde kalkanı, önünde tarihin görmediği en büyük silah, bit sürüsüyle geliyor."

"Birkaç gün sonra, bit artığı, nedense bitlerin dokunmadığı bozulmuş Hamidiye alayı artıkları köye girdiler. Dehşet bir yağmaya başladılar. Bozulmuş Hamidiye alayı artıkları, Enver Paşa askeri artıkları korkunç, gözü dönmüş bir yağmacı sürüsü olmuş çıkmıştı. Ve arkalarında bit sürüleri, Rus ordusu geliyordu."

Ve Yaşar Kemal'in babasının (Romandaki adıyla İsmail Ağa) da içinde bulunduğu göç kervanı böyle düşer yollara. Gidecekleri yer bilinmiyor, batıya hep batıya... Kıyasıya bir savaş, açlık ve sefalet hüküm sürüyordu. Kervan bir buçuk ay sonra Diyarbakır ovasındaydı. "Yüz binlerce insan bu sıcak, kara taşları cayır cayır yanan ovayı doldurmuştu. Suları ılık kan gibiydi."

Bir buçuk yıl sonra "bir gün bir baktılar ki, kayalık bir dağda, bir çam ormanının içinde, bir pınarın başında" Gavurdağı'nın eteklerindeler. Ulaştıkları yer Çukurova'dır. Ve asıl macera burada başlar.

İttihatçılar, katlettikleri Ermenilerden boşalan evleri müslümanlara dağıtıyor. Yaşar Kemal'in babasının payına da bir Ermeni'nin konağı düşer. Baba, "Yuvasından kovulmuş bir kuşun yuvası, başka kuşa hayır getirmez" der ve reddeder konağı. Bunun üzerine sürgün edilir, kör yılanların, çıyanların cirit attığı, semalarında yırtıcı kuşların, kartalların dolaştığı o uğursuz köye yerleştirilir. Burası Adana'nın Osmaniye ilçesine bağlı Hemite köyüdür.

İşte Van gölünün kıyısından, Süphan dağının eteklerinden gelip buraya yerleşen Kürt-ana ve babadan 1923 yılında Kemal Sadık Göğceli adında bir çocuk dünyaya gelir. Henüz dört yaşındayken, babası gözlerinin önünde hançerlenerek öldürülür.

Ortaokul son sınfta okulu terkeder. Halk ozanları gibi diyar diyar gezer, ağıt toplar, şiir söyler, saz çalar. Fabrikaya işçi olarak girer. Sonra irgat olur, amelelik yapar, ayakkabıcı çırağı işine girer, amele başılığına yükselir, arzuhalcilik yapar mahkeme kapılarında, daha sonra ve İkinci Dünya Savaşı yıllarında Adana'ya sürgün edilmiş olan Arif ve Abidin Dino ile tanışır. Abidin Dino anlatıyor:

"Gözümüzün önüne, bir deri bir kemik köylü delikanlının biri çıkacak. Dağ bayır dinlemez, köyünden, dağ köylerinden, obalarından, ovalarından, kasabalardan, ikide birde kopup gelir Adana'ya, çöker önümüze, ağıtlar, türküler, destanlar serer buruşuk sarı kağıtlar üstüne yazılmış."

Özgür Ülke gazetesinin temellerine bombaların konulup havaya uçurulduğu gün, koca gövdesinin peşine takılarak DGM'ye gittik. Savcı kimseyle görüşmek istemiyordu. Bir ara kapıda şöyle bir görünen savcıya, "Savcı bey, bir önerim var size, bu tabelayı değiştirip 'İstiklal Mahkemeleri' diye yazın buraya" dedi ve koluma girerek Gülhane Parkı'na soktu beni. Koca bir çınarın dibinde durduk, "İşte İstanbul'a ilk geldiğimde evim burasıydı" dedi. Gelirken, annesinin mumya ile sıvadığı muşambadan çantasına "İnce Memed"i koyup gelmişti. Yağmurdan ıslanmasın diye, günlerce o çınarın duldasında yastık yaptı kendine "İnce Memed"i.. Henüz Yaşar Kemal değildir; adı hala Kemal Sadık Göğceli...

Mapusaneden çıkar çıkmaz kapağı atmıştı İstanbul'a ve yazıya tutkun bu Kör Aşık, burada buldu kendine Yaşar Kemal müstear adını. Ve havagazı şirketindeki ilk işine girdi. Gaz saatlerini denetliyordu elde defter ve cep feneri. Aralanan her kapıda yeni bir hayat keşfediyor, bu sırada yavaş yavaş alışıyordu apartman aralığının o kentin simgesi kokusuna. İstanbul'un yüksek apartmanlarının merdivenlerini inip çıkarken bundan sonra yazacağı 37 kitabının öykülerinin çoğunu bu yolculuklarda kurdu. Ve ardından Nadir Nadi keşfetti onu... Bundan böyle Cumhuriyet Gazetesinin yurt haberleri servisinde yazdığı röportajlardan sonra, Bab-ı Ali'de, "Kaleminden kan damlayan arzuhalci Kürt Kör Kemal" olarak anılacaktı.

Gülhane'de İstanbul'daki ilk evi olan çınarın dibinde, "Çukurova'da, traktör şoförlüğü yaparken alıştım toprak kokusuna. Seher vakti Akdeniz'den serin bir yel eserdi; geceleri traktörün üstünde, o uçsuz bucaksız ovada gökyüzü yıldız tarlasına dönüşürdü. Toprak yıldız kokardı" dedi. Ve yine o gün, "Bugün Kürt sorunu karşısındaki tavrımda birşeyler arayanlara diyemiyorum, ama sana söyleyeyim, bir tek insanın canını kurtaracağını bilsem, 37 kitabımı da yakmaya hazırım" demişti.

Nedense, yurtdışına kaçan ve önemli bir Kürt aydını olarak değer verilen Mahmut Baksi'nin, Türkiye'ye döner dönmez Aktüel dergisine böbürlene böbürlene "Yaşar Kemal'e Nobel verilmesini ben engelledim" diyerek bunu bir gurur vesilesi yapması geldi aklıma. Ve yine daha bir çok Kürt okur yazarının, siyasetçisinin Yaşar Kemal'in Kürtler için birşey yapmadığından yakınmaları... Oysa bunu söyleyen hiç kimsenin Yaşar Kemal'in kitaplarını doğru dürüst okuduklarını sanmıyorum. Yaşar Kemal'in bırakın son zamanlardaki tavrı, ta 1970 yılların sonlarında yazdığı yüzyılımızın en büyük romanı olarak baş köşeye oturtulması gereken Kimsecik'te anlattıkları yeter, onun nasıl bir adam olduğunu anlamamıza. Onu, ona kitabını "Yaşar Abi, ellerinden öperim" diye imzalayan Emin Çölaşan'ın tavrı kızdırmadı, (o zatan onlara "kanlı kalemler" diyordu) en çok yukanda saydıklarım yaraladı onu.

29 Mayıs 1971 günü, Selimiye Kışlası'na kapatılan Sebahattin Eyüboğlu, içerden dışarıya "Sabo" imzasıyla iki satırlık bir mektup yollar Yaşar Kemal'e. Mektup iki satırdır; onu en güzel anlatan iki satır:

"İnsan var karartır ak gündüzü
İnsan var ağartır gecemizi."

ALİHAN IRMAKKESEN

"Saat Ondokuz Haberlerinde Taylan Özgür'ü Vurdular"

Eskiden "ajans haberleri"nin bir kıymeti vardı; hayatların bir anlamı. Ajas haberlerine kulak kesilen o ülkede, saat ondokuz oldu mu çıt çıkarılmazdı. Önce özetler! Şimdi haberden ve haberlerden geçilmiyor, ama dinleyenler azaldı gibi. Haberlerin haber değeri kalmadı; ne şaşırıyoruz, ne kızıyoruz, ne seviniyoruz. Öylesine gelip geçiyor resimler ve sözcükler evlerin içinden. İçimizden geçense hiçbir şey, ya da kocaman bir umursamazlığın boşluğu. Bir tür kirlenme mi yaşıyoruz, diye düşünüyorum bazan. Haber kirlenmesi; ya da, 'haber değeri' olanla olmayanın iyice birbirine karışmasıyla sonuçlanan bir algı(sızlık) kirlenmesi. Örnekse, Tarkan'ın göğüs kıllarının 'seksapel'i ile Alpay'ın Hırvat futbolcuyu düşürme(me)si, nasıl oluyor da, "ana haberler"in en çok ilgiyle beklenen ve izlenen kısmını oluşturuyor? Üstelik aynı günlerin içinde, bölücü örgütün bilmem kaç elemanı ölü ele geçirilip, Galatasaray'da analar coplanırken nasıl oluyor? Bir tür 'gizleme' taktiği, diyorum ben. Son derece başarılı üstelik. Halkın ilgisi bu yönde ol(durul)unca, dağıtım tekeli de haber olarak bile verilmiyor doğaldır ki; çok klasik bir laf ama, kimsenin umurunda değil işte. Öyle!

Şimdi demokrat olduk, özel kanalları doldurduk; dağıtım tekelini oluşturan grupların tv, gazete ve dergilerinde, demokrat sanatçı, yazar ve yorumcudan geçilmiyor. Yineliyorum, nasıl oluyor da oluyor? Toptancı bir aşağılama ve küçümseme niyetinde hiç değilim. O tekelin içinde ve o tekele rağmen sürdürmenin de anlaşılır ve hatta desteklenmesi gereken yönleri de var. Ben, örneğin, o tekelin sahip olduğu Hürriyet Gösteri'ye arada bir yazı yolluyorum ve neden yolladığımı biliyorum. (Beleşe yayımladıklarından içim biraz rahat! Aslında tam tersi olmalı ya, neyse!) Meramım şu: Anlaşılırlık kısmı bir yana, bu konunun üstünde biraz daha kafa yormalı ve düşünmeliyiz gibime geliyor. Tavır tavır deyip dururken, kendi kartlarımızı masaya koymaktan çekinen bir yanımız da var. Yok mu? Resmi görüşün borazanı olsa da, TRT'ye ben daha çok saygı duyuyorum. Habercilik adına, bir parça onur varsa, onlarda var. Hiç olmazsa, 'savaş' haberlerinin arkasından kıllı göğüs göstermiyor!

Ben bu yazının başına otururken, bunlardan bu kadar da sözetmeyi istememiştim aslında. Sevgili Ergin Günçe'yi bir dizeyle anmak, dizenin beni götüreceği yere gitmekti niyetim. İstemediğim bir yöne, ister istemez gittim. Bu yazıyı görebilseydi, sevgili Ergin Hoca bana hak verirdi diye düşünüyor, ve onu, onun dizeleriyle selamlıyorum:

Saat ondokuz haberlerinde Taylan Özgür'ü vurdular
Bütün yanaklarım sapsarı
Güneş aklında tut bunları
Matematik hesapla bunları

Haberlerde hâlâ ve daha çok vuruluyoruz şimdi. Sararıp soluyor bu ülke günden güne. Ama bilmiyorum, aklında tutan, bunları hesaba alan kaç kişi var. Haberler böyle 'eğlenceli' ve 'renkli', ve bu kadar çeşitli ve çokken, bağışla bizi hocam, durmaksızın unutuyoruz gidenleri. Hızla eskiyen haberlerin içinden, belki, biz de hatırlamayı eskitiyoruz. Cumartesi annelerini, 'küsüp dağda gezeni', ucuz ekmek kuyruğunda bekleşenleri, evi başına yıkılıp yerinden yurdundan edilenleri, faili meçhulleri ve kaybedilenleri akılda tutmaya güneş mi dayanır? Biz boş gözlerle bu ülkeye bakıyor ve bekliyoruz sadece. Verimsiz bir sıkıntının ortasında, festivallerin ve maçların arasında, günlük geçim ve 'yükselme' derdinin bencil hayhuyu içinde öyle bekliyoruz işte. Hafızalarımız, hatırlamaktan çok unutmaya ayarlı. Onun için aslında neyi beklediğimizi de unuttuk. Sıranın bize gelmesini bekliyoruz, diyeceğim ama, güleceksiniz, biliyorum. Siz kederle gülmüştünüz, biz aymazlıkla gülüyoruz hocam! Bir gün ondokuz haberlerinde gülüşümüz yüzümüzde donarsa, sararır mı yanakları 'sayın dinleyiciler'in, sahi?..

Akşamsefası

tuncer erdem

DÜŞKOVALAYAN

ATİLLA ATALAY

Haziran Bahçeleri

"Şiirler yazdım, kitaplar okudum
Elime bir bardak aldım, onu yeniden oydum
Derinlerde kaldım böyle bir zaman
Kim bulmuş ki yerini, kim ne anlamış
sanki mutluluktan
Ey yağmur sonraları, loş bahçeler, akşam sefaları
Söyleşin benimle biraz bir kere gelmiş bulundum."

Edip Cansever

İnsanın bana söyleyebileceği hiçbir şey yok şimdi. Varsa bile benim dinleyecek halim yok. En son, bir 'yetkili' televizyonda konuşuyordu. Dudak bitimine hizalayıp kestiği bıyıkları, ağzını oynattıkça, anlamsızca kalkıp iniyor, arada bir gırtlağını temizleyip, işaret parmağıyla gözlük çerçevesini iki kaşının ortasına doğru ittiriyor, bana kalırsa kıçından uydurduğu çok belli olan bir takım rakamları ardarda sıralıyordu. "Bunlar münferit hadiselerdir" diyordu, "yıpratılmaması gereken mukaddes kurumlar"dan bahsediyordu. Yaşamda her şey "münferit"ti belki. Ama bu adamlar "Mütemadi" gibilerdi. mütemadiyen aynı şeyi söylüyorlar –hiç dikkat etmedim ama galiba– hep aynı rakamları sıralıyorlardı. Beynimin içinde bir sapan lastiği gerildi, adamın alnına doğru tam en irisinden deniz kestanesi atıcaktım ki, düşsel sapanımı germekten vazgeçtim. Kendimi bahçeye dar attım...

Yaa, evet, bahçe... Edirne yolunda... Kendimi bildim bileli bahçemiz var. Edirne yolu boyunca tohumlarını taşıyıp duruyoruz. Önce Küçükçekmece'deydi, bi gece "gar gar gar" beton kamyonları gelip bahçenin üstüne hacetlerini giderdiler. Olan betonlarını bırakıp, çimento bulaşığı damperlerini gaste kağıdıyla silip gittiler. Sonra kalan gülleri, sarmaşıkları, hanımellerini, filbahrileri kökleyip, Edirne yolu üstünde bir başka yere, Büyükçekmece'ye diktik... Kamyonların izimizi bulması uzun sürmedi, bu çekmecenin de kilidini kırıp içine küçük çakıltaşlarıyla dolu cıvık çimento şerbetleri, kireç kaymağı, tuğla kırığı, arapsaçı gibi birbirine dolaşmış paslı demirler, kesif bir yağlıboya kokusu ve talaş doldurdular. Bahçenin yeni kiracısı, "Yeşil Bursa Roma Dondurmacısı"na, gölgesine beyaz plastik bir masa atıp 'aile salonu' yapsın diye, birkaç kök hanımeliyle, iğde fidanı bırakıp tohumları topladığımız gibi Edirne yoluna çıktık. Şimdi, bahçe ve biz Silivri'nin biraz dışında, yoldan geçen kamyonlara bakıyoruz.

Fidanın üstünde, bu sabah itibarıyla yaptığım sayıma göre ondokuz adet vişne var. Esasen 23 taneydi. Ve fakat bunlardan dört tanesi karga olduğunu kuvvetle tahmin ettiğim bazı kuşlar tarafından yendi. (Görüldüğü gibi istersem ben de size bazı 'rakamlar verebilirim' ve bunundoğru ya da yanlış olduğunu siz bilemezsiniz). Böyle işte... Kendimi bahçeye ilk attığımda bir süre 'dünyevi meselelerden' kurtulamıyorum. Durduk yerde vişneleri saymış olmam, demin televizyonda 'demeç ve rakam veren' salaktan ileri geliyor. Oysa geçen gün vişne fidanını gördüğümde başka bir seri düşünce akışına kapılmıştım. Fidanın bir çekirdekten büyüyüp başka bir ağaçtan aşılanmış olabileceğini, söz konusu çekirdeğin vişnesinin hangi ağaca ait olduğunu, o ağacın nerede olabileceğini düşündüm. Nelere tanık olmuştu? Dallarına çocuklar salıncak kurmuş olabilirler miydi? Gölgesinde mevsimler boyu oturulup hayaller kurulmuş muydu? Belki de biri kendini asmıştır. Peki, ağaçlar birbirlerini tanıyorlar mıdır acaba? Bu vişne ağacının beşon çekirdek öncesi Gülhane Parkı'ndaki bir ceviz ağacıyla kimsecikler bilmeden yarenlik etmiş olabilir mi? Bodrum'da, bir balıkçı köyündeki dev okaliptus ağacını da tanıyodur belki. Dibine denizin tuzu asılmış, mandaline çiçeklerinden kopup gelen büyülü bir rüzgarla usul usul sallanırken, ufak bir pilli radyonun sesine karışmış, o vakitlerin coşkulu kahkahalarına tanıklık eden okaliptüsü... Onu da tanıyodur belki. Belki ağaçlar her şeyi kaydediyorlar. En çok şeyi de çay bahçelerinde, üzerlerine rengarenk fuloresan lambalar çivilenmiş ağaçlar biliyor. Kimse onların yapraklarıyla söyledikleri şarkıyı dinlemiyor, ama onlar... Sabahın erken saatlerinde bir garsonun memleketine yazdığı mektubu okuyorlar, akşam üstü kumpir yiyerek birbirlerine olan 'farklı' aşklarını anlatırken yan masaları kesen çiftleri dinliyolar, sabaha karşı denizin kenarında hıçkıran sarhoşla kederleniyorlar. Sonra, birisi onları hızarla keserken "zzzzzzz" diye, hızla sarılan bir teyp bandı gibi, bütün kaydettiklerini alelacele anlatıp ölüyorlar.

"Höt" dedim. Kargaya dedim. Yani, birden ağzımdan çıktı. İnek karga beni iplemedi bile... Benim, başında "bir zaman derinlerde kaldığım" vişne fidanına binmiş öylece sallanıyor. Muhtemelen ilgili karga kovma efektini bilmiyorum. Oysa çocukluğumun okul kitaplarında Küçük Mustafa'nın nasıl karga kovaladığına ilişkin biyografik bilgileri döne döne okumuş bir insanım ben. En kemalist sesimle kargaya bi daha "Höyt, uyşt, layn" dedim. Uçup gitti. Ben, bahçede, bir başıma akşamı, ateş böceklerini bekledim...

"Pırnallar, arı kuşları, ayçiçekleri
Gece
O kadar yalnızım ki birden, gördüm de
Binlerce yıldızıyla bu sonsuz mağaranın içini
Ha yanıp söndü, dedim
Ha yanıp sönmedi bir ateş böceği"

Edip Cansever

Akşamsefası

ALTAY MARTI

Hacı Kaskas

"Uyy, oğlum. Hacı çok yaşlanmış, moruk olmuş diyorlar. İki gözüne de perde inmiş, görmüyormuş. Pako hiç bakmıyormuş adama. Çocukları da sahip çıkmıyormuş..."

Koşu Meydanı'nın hemen yanında yukarılara dek uzanan ve baştan ayağa toprak olan yola açılan son sokağın başındaydı bakkalı. Öndeki beton bölümün üç tarafı tepedeki iplere kadar çıkan ve birbirine dolanan sarmaşıklarla doluydu. Sarmaşıksız kısım ise doğal bir kapıydı. Bu kapının hemen yanına, iç tarafa marangoza yaptırdığı ve ayakları zar zor tutan cılız bir masa koymuştu. Sebze-meyve kasalarının bir kısmıyla telisler içinde patates-soğan yerleştiriyordu bu masanın üzerine. Dış görünümüyle fena sayılmayan bakkalın içi ise insanı bayıltacak denli rezaletti. Daha adımınızı atar atmaz suratınıza acaip bir koku çarpardı. Karanlık ve nemli duvarların raflarına, diplerine gelişigüzel yerleştirilmiş sabun, taze peynir, turşu, bisküvit, lokum ve daha bir sürü malzemeyle yiyecek ıslak ıslak, küflü küflü kokardı.

Asıl isminin ne olduğunu neredeyse hatırlamazdı hiç kimse. Büyüğünden küçüğüne herkes Hacı Kaskas diye hitap ederdi. Gri ya da kahverengi şalvarı ve yeleği, elinde doksandokuzluk tesbihi ve başında azyesiyle ya bakkalın içinde ya da hemen dışında, sarmaşıkların altında görürdüm hep onu. Dolaşmazdı, gezintiye çıkmazdı, başka bir yere gitmezdi.

Işıltısız bakkalının hemen yanındaki kapı havuşa açılırdı. Köşedeki geniş basamaklı merdivenleri inleye inleye tırmanıp üst kattaki evine çıkardı bazen. Bu merdivenlere yan taraftan, havuştan geçerek ulaşabildiği gibi bakkalın arkasına açtırdığı kapıdan da erişebiliyordu. Alışverişe gittiğimizde Hacı ortalıkta yoksa ve arka kapı açıksa sokağın kamışına su yürümüş jilet gibi gençlerinin kafası hemen münafıklığa çalışır ve olayı müstehzi bir şekilde yorumlarlardı: **"Hacı gene iş başında herhalde. Yukarda Pako'ya derrahlıyordur garanti."**

Hacı'nın karısı Pakize dupduru, sakin ve biraz da mıymıntı bir kadındı. Bir gözü cam gibi beyaz olduğundan Kör Pako diye anılır ve seyrelmiş saçları, hafif kırışmış ama çok nurlu yüzü, kırçıl sakalıyla en az elli yaşında gösteren Hacı'nın yanında kızı gibi kalırdı. Onun da ömrü iki çocuğu ve kocasıyla birlikte evde ve bakkalda geçiyordu sadece. Çok çekingendi; yaşlı ve dul bir adamla evli olduğundan dolayı birazcık da yaralı gibiydi.

Hacı Kaskas'ın daha önce nerede yaşadığını, ne iş yaptığını bilen yoktu. Bilinen tek şey önceden evlendiği kadının ölmüş olduğu ve bu kadından olan iki çocuğunun karısının akrabalarınca başka şehire götürüldüğüydü. Sokakta konuşabildiği, anlaşabildiği tek kişi olan Dimdik Süleyman'a çok dertli olduğu bir günde anlatmıştı Hacı bunları ve Süleyman'ın naklettiği kadarıyla derin bir ah çekerek şöyle bitirmişti konuşmasını: **"Süt gibi bembeyaz bir kadındı. Allah rahmet eylesin."**

Bazen bir tepsiye un, şeker, yağ, yumurta doldurur ve mahalleye üç-beş ay önce taşınmış olan polis ya da subayların kapılarını çalarak eşlerine, **"Benim eski hanımım çok güzel kurabiye yapardı. Bu malzemeleri alıp bir şeyler yapar mısınız?"** diye ricada bulunurdu. Bunu yaparken Hacı'nın gerçekten canının pasta-kurabiye mi çektiğini, yoksa aklına düşen, özlem duyduğu eski karısını mı anmak istediğini düşünür, hafiften acırdım adama. Pakize'yi görünce de bu duygum daha da artardı. Bir kere Pako kara-mara bir şeydi ve tipinden belli, kurabiye yapmayı bilmiyordu.

Hacı'nın büyük oğlu Feyyaz –ki, biz azgın fırlamalığımızdan dolayı Fayans derdik çocuğa– bizden iki-üç yaş küçüktü. O da ana-babası gibi sessiz, sakin, karaltı gibi bir çocuktu. Bizden tek üstünlüğü gazoz içebilmesiydi. Sarı sarı beş kuruşları, on kuruşları kırk yılda bir eline geçirip de Hacı'dan şam şekeri, akide şekeri, iki bisküvit, bir lokum ya da Çermik sakızı alabilen ve bu yüzden gözü doymamış aç itler olan bizler, bu, hırnıklı ve kapoz kelleli çocuğa içten içe hem imrenir, hem de öfkelenirdik. **"Sen ye, iç, dua et ki senin baban Hacı Kaskas'tır oğlum."**

O yıllarda sokağımızda hemen hemen her gün kavga olurdu. İki çocuk birbirine girer, dayak yiyenin anası çocuğunun elinden tutarak karşı tarafın kapısına dayanır, üstüne gider ve çekişmenin bir an önce başlayabilmesi için küfür ve hakaretlerini sıralamaya başlardı. Sokakta hep birbirleriyle akraba olanlar oturduğu için ve herkes kavga için bahaneye baktığından kaşla göz arasında evlerin kuytu köşelerinde saklanan başı topuz, uzun, kalın sopa olan cennahlar, kazma-kürek sapları çekilir ve arbede başlardı. Millet uzun bir süre birbirinin kafasını, kolunu, kapısını, pacasını kırar sonra da yorgun ve yaralı bir şekilde evine çekilirdi. Kimsenin kimseyi karakola şikayet ettiğine rastlanmazdı. Hasbelkader birilerinin haber vermesiyle olay yerine damlayan ekip otosunun hevesli polislerine kan revan içinde olmalarına rağmen **"Vaaa, ma niye ne olmiş polis abe! Ufak bir kavga işte. Biz komşiyiz, birbirimizden davaci oluruz heç?"** diyen birçok 'savaşçı' gördüğümü hatırlarım.

Hacı'nın ise bir kere bile kavga ettiğine tanık olmadım. Oğlu Fayans dünyanın sopasını da yese, kafası beş-altı yerden kırılsa da Hacı hiç sesini çıkarmazdı. Sesini çıkarmamakla da kalmayıp **"niye kavga ettin?"** diyerek zaten hıncigi çıkmış oğlunu bir temiz de o döverdi. Böylesine terbiyeli bir adamdı işte. Hem sonra çok da iyi niyetliydi. Kimseye kıyamazdı. Bu yüzden veresiye defteri hem çok kalın, hem de çok doluydu. Onun bu huyunu bilen biz belanın Allahı çocuklar bazen bir şeyler almaya gittiğimizde ufak-tefek hırsızlıklar yapmaya yeltenirdik. Hacı arkasını döner dönmez kirli fanilalarımızın yakasından içeriye şeker, sakız, bisküvit, ne bulursak sallardık. Bir şeyler karıştırdığımızı hisseden Hacı çoğu zaman usulca döner ve çok duru bir sesle: **"Ekrem, Ahmet, Osman, babam, renginiz niye öyle sarıdır, yoksa hasta mısınız?"** diye sorup yanımıza dek gelir, **"Babam, bi yeriniz ağrıyor, göğsünüz, karnınızda ağrı var mı, hasta mısınız?"** diyerek üstümüzü başımızı yoklar ve çaldığımız şeyleri tek tek bulup yerine koyardı. Biz kıpkırmızı kesilir, utanarak çıkardık bakkaldan, Hacı ise sadece gülümserdi.

Ömrümün sekiz-dokuz yılı o sokakta üç ayrı evde geçti. Sonra öndeki sokağa taşındık. Hepimiz büyümüş,hepimiz başka taraflara savrulmuştuk. Nedense çok az gittim eski sokağıma. Bazen aklıma düşer, anneme sorardım eski tanıdıkları. O da üşenmez bir-bir anlatırdı her şeyi. Bir gün de Hacı'dan bahsetmişti: **"Uyy, oğlum. Hacı çok yaşlanmış, moruk olmuş diyorlar. İki gözüne de perde inmiş, görmüyormuş. Pako hiç bakmıyormuş adama. Çocukları da sahip çıkmıyormuş. Kapatmış bakkalı, sabahtan akşama kadar evde oturuyormuş."**

Üzülmüştüm. Sevecen, çekinik, merhametli bir insandı. Böyle ele-ayağa düşmemeliydi.

Sonra bir gün evden çıkar çıkmaz sokağın başında gördüm onu. Çiviyle yere çakılmış gibi öylece duruyordu. Yavaşça yanına yaklaştım ve sordum: **"Hayrola Hacı amca, ne arıyorsun burada?"** Az gören gözleriyle boşluğa doğru konuştu: **"Mescide gideceğim babam. Bulamıyorum."**

Usulca koluna girdim ve hemen köşedeki mescidin kapısına dek getirip "eyvallah" deyip, çekip gittim. Herhalde biraz haksızlık yaptığımız bir ihtiyardı, ona yaptığım yegâne iyilik bu oldu.

OTOBİYOGRAFİ

Nazım Hikmet

1902'de doğdum
doğduğum şehre dönmedim bir daha
geriye dönmeyi sevmem
üç yaşımda Halep'te paşa torunluğu ettim
on dokuzumda Moskova Komünist Üniversite öğrenciliği
kırk dokuzumda yine Moskova'da Tseka-Parti konukluğu
ve on dördümden beri şairlik ederim

kimi insan otların kimi insan balıkların çeşidini bilir
ben ayrılıkların
kimi insan ezbere sayar yıldızların adını
ben hasretlerin

hapislerde de yattım büyük otellerde de
açlık çektim açlık grevi de içinde ve tatmadığım yemek
yok gibidir

otuzumda asılmamı istediler
kırk sekizimde Barış madalyasının bana verilmesini
verdiler de

otuz altımda yarım yılda geçtim dört metre kare betonu
elli dokuzumda on sekiz saatta uçtum Pırağ'dan Havana'ya

Lenin'i görmedim nöbet tuttum tabutunun başında 924'de
961'de ziyaret ettim anıtkabri kitaplarıdır
partimden koparmağa yeltendiler beni
sökmedi
yıkılan putların altında da ezilmedim

951'de bir denizde genç bir arkadaşla yürüdüm üstüne ölümün
52'de çatlak bir yürekle dört ay sırtüstü bekledim ölümü

sevdiğim kadınları deli gibi kıskandım
şu kadarcık haset etmedim Şarlo'ya bile
aldattım kadınlarımı
konuşmadım arkasından dostlarımın
içtim ama akşamcı olmadım
hep alnımın teriyle çıkardım ekmek paramı ne mutlu bana
başkasının hesabına utandım yalan söyledim
yalan söyledim başkasını üzmemek için
ama durup dururken de yalan söyledim.

bindim tirene uçağa otomobile
çoğunluk binemiyor
operaya gittim
çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış operanın
çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim 21'den beri
camiye kiliseye tapınağa havraya büyücüye
ama kahve falına baktırdığım oldu
yazılarım otuz kırk dilde basılır
Türkiyemde Türkçemle yasak

kansere yakalanmadım daha
yakalanmam da şart değil
başkan filan olacağım yok
meraklısı da değilim bu işin
bir de harbe girmedim
sığınaklara da inmedim gece yarıları
yollara da düşmedim pike yapan uçakların altında
ama sevdalandım altmışıma yakın
sözün kısası yoldaşlar
bugün Berlin'de kederden gebermekte olsam da
insanca yaşadım diyebilirim
ve daha ne kadar yaşarım
başımdan neler geçer daha
kim bilir.

Bu otobiyografi 1961 yılı 11 Eylül'ünde Doğu Berlin'de yazıldı.

Akşamsefası

Vedat Özdemiroğlu

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Vedat Bey, son macerasında müthiş zekasının minik bir kısmını kullanmış ve ***bu kahpe olduğu ileri sürülen dünyanın ilahi orantısını*** *açıklamıştı:*

Bir dürüst başına kırk alçak düşer! Elbette ***'vasati'*** *olarak!*

Fırsat buldukça öpüşelim
(taze serüven)

Vedat Bey, yeni bir devrik cümle üzerinde çalışıyordu ki, üç kere vuruldu odasının kapısı. "Gir" dedi Vedat Bey. Girdi Kutsi adındaki genç.

– Ooo, genç dostum Kutsi. Nasılsın?

– Sağolun Vedat Bey. Görkeminize duacıyım.

– Yanılmıyorsam gazetecilik okuyordun.

– Evet. Dün ne öğrendim, biliyor musunuz? **Bir köpek, bir insanı ısırırsa haber değildir, ama bir insan, bir köpeği ısırırsa haberdir!**

– Ah ah ah!

Kutsi adındaki genç , Vedat Bey'e iki gün sonraki bir maskeli balonun davetiyesini verdi ve gitti. Vedat Bey, Kutsi adındaki gencin arkasından bakarken düşündü: Bu çocuk iyi bir çocuk, fakat eski dostum olan babası, kibrit fabrikatörü Hacı Bey'i artık sevmiyorum! Nedendir bilmiyorum!

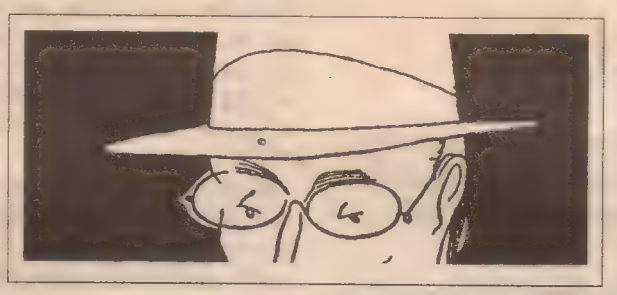

Vedat Bey, baloya tiyatronun simgelerinden biri olan 'gülen adam' maskesi ile katıldı. Balo gayet neşeli geçiyordu. Fakat Vedat Bey sıkıldı. Bütün kliplerde görülen Rus dansçı, ortada dansediyor, konuklar alkış tutuyordu. Tuna Huş maskesi takmış olan Kutsi adındaki genç, Vedat Bey'e yaklaştı:

– Eğleniyor musunuz efendim?

– Ciddi bir rasathane, havai fişekle uğraşmaz genç dostum Kutsi! Ben gidiyorum.

Vedat Bey tam çıkıyordu ki, bir kadın onu kolundan tuttu. Uzaylı maskesi takmış olan kadın, Vedat Bey'i kendisine çekerek bir süre öptü. Vedat Bey:

– **Pardon! Kiminle öpüşüyorum?**

Kadın, Vedat Bey'i bahçeye çıkardı. Maskesini attığı an, Vedat Bey onun, ünlü zenci casus Deli Monika olduğunu farketti. Monika konuştu:

– Sizin ününüzü çok duydum Vedat Bey. Sahiden de öyleymişsiniz! Merak etmeyin, şimdi dilimin altındaki baklavayı çıkaracağım.

– Bakla.. Doğrusu, bakla olacak.

Vedat Bey 'aksi adam' maskesini takmış, 'gülen adam' maskesini çalılara fırlatmıştı.

– Neyse. Baloyu düzenleyen Hacı Bey, haksız bir kazanç sağlıyor. Ürettiği kibritlerde "vasati 40 çöp" yazıyor, fakat bir kutuda en fazla 33 çöp bulunuyor. Bunu saptadık. Dünya kibrit piyasası karıştı. Bu çılgının muhakkak engellenmesi laz.....

Deli Monika, kafasına yediği kabza ile yere yığıldı. **'Ediz Hun'un saçları uçuşarak uçaktan inerkenki hali'** maskesini takmış olan Hacı Bey, silahını Vedat Bey'e doğrultmuştu. Vedat Bey, onunla siyah-beyaz filmleri seyrettikleri yoksul ama onurlu günleri hatırladı.

– Her şeyi öğrendin Vedat, dedi Hacı Bey. Bu deli karı ile birlikte sen de öleceksin!

Kutsi adında genç uçarak babasına kallavi bir tekme attı ve yere serdi. Babasını bağlarken:

– Bundan sonra babam olur musunuz Vedat Beyamca?

– Tabii genç. Ayrıca unutma; **bir akıl hastası köpeği ısırırsa haber olmaz ama, bir kral köpek tarafından ısırılırsa haberdir**. Her şey, her şey görecelidir oğlum!

SONER GÜNDAY

Eleştirmen ORÇUN'un günlüğü

10 Şubat: Bugün günlük tutmaya karar verdim. Artık günlük olayları, hislerimi, duygularımı, muygularımı yazacam.

(Not: Şahane yaz, etkili cümleler kullan, süper bi günlük olsun. Edebiyat dünyasında bir yıldız gibi parla. Öyle bi günlük olsun ki **Şekspir**'le, **Dostoyevski**'yle, **Monteyin**'le aşık atabileceğini bütün dünya görsün. **Umberto Eko** okuduğu zaman çok beğensin, "Hah bu adam aynı benim kafadan" diye demeç versin basın organlarına..)

12 Şubat: Delikanlı adam günlük tutmaz, vazgeçtim.

14 Şubat: işyerimdeki çalışma arkadaşlarımdan Ayfer'e aşık oluyorum galiba. Bi punduna getirsem niyetimi açacam.

15 Şubat: Punduna getiremedim.

16 Şubat: Punduna getiremedim.

17 Şubat: Punduna getiremedim.

18 Şubat: Pund işinden vazgeçtim.

19 Şubat: Artık dayanamıyorum. Bugün en yakın arkadaşım **Rauf**'a **Ayfer**'e olan aşkımdan bahsettim. Ne yapayım, nasıl elde edeyim diye sordum. O da dedi ki; "Kadın kısmına duygularını belli etme, üzerine fazla düşersen kaçar, sanki hiç ilgilenmiyormuş gibi davran, zamana bırak."

20 Şubat: Rauf haklı galiba. Kadın kısmına duygularını belli etmeme konusu aklıma yattı, artık beni bıçaklasa da belli etmem duygularımı sonsuza değin....

21 Şubat: Artık **Ayfer**'le ilgilenmiyormuş gibi davranıyorum. Bir şey sorunca tersliyorum, bağırıyorum, çağırıyorum...

22 Şubat: Bugün işyerinde **Ayfer** yanıma geldi, müşteri dosyalarıyla ilgili bir soru sordu. Etkileyici olsun diye tersledim, ilgilenmiyormuş gibi yaptım, tartışma çıktı, annesine küfrettim.

23 Şubat: Dün **Ayfer**'in annesine küfretmem çok ağrına gitmiş galiba, bütün gün benle konuşmadı. Ben de ilgi çekmek için işyerinde sinir krizi geçirdim. Herkes yanıma geldi **Ayfer** gelmedi; ayıp ettim galiba.

24 Şubat: Ayfer'den özür dilemeye karar verdim. Kendimi affettirmek için çiçek almaya gittim. Çiçekçiyle karanfil fiyatları konusunda tartışma çıktı. Baktım çırakla ikisi birlik olsa beni dövecek bir yapıya sahipler, hemen alttan aldım.

25 Şubat: Ayfer çiçekleri aldı, çok memnun oldu, özürümü kabul etti. Konuşma hemen bitmesin, daha uzasın diye yalan attım, dedim ki; "Yarın benim doğum günüm, akşam çiçek paşazına gidip kutlama yapıcaz. İstersen sen de gel." dedim.

26 Şubat: Paşaza gittik. **Ayfer** de geldi. Onun gözüne girebilmek için on duble rakıyı susuz içtim. Kusmam geldi, bi süre direndim, kendimi teskin ettim. Fakat sonra dayanamadım, "bi kız için kendini heba etmeye değmez" dedim, (süsledim).

27 Şubat: Rauf bugün yanıma geldi. Elim bir haber getirdi. Bizim büronun **kısım şefi Ayfer**'e asılıyormuş. Yemeğe davet etmiş.

28 Şubat: Bugün plan yaptım, kısım şefi hakkında "Gey" diye söylenti yaymaya karar verdim.

29 Şubat: Bugün öğle tatilinde **Ayfer**'le başbaşa kaldık. Fitne fücur yapmaya çalıştım kısım şefi hakkında. Gey'dir diye söylenti yaymaya çalıştım. Fakat heyecandan karıştırdım. Laf öyle bi karıştı ki sanki ben Gey'mişim gibi bi hava doğdu, hemen konuyu değiştirdim.

3 Ocak: Üç gündür işe gitmiyorum. Olay kısım şefinin kulağına gitmiş galiba... Tırsıyorum.

4 Ocak: İşe gittim, öğle tatilinde **kısım şefi** beni koridorda sıkıştırdı, dövmeye çalıştı, "Yok abi, ben böyle bişey demedim" diye kandırdım, inandı. Fakat bu böyle gitmez, hakikat bir gün açığa çıkar ve ya beni bıçaklarsa! En iyisi olay unutulana kadar senelik iznimi kullanayım, tatile gideyim.

5 Ocak: Tatile geldim, pansiyona yerleştim...

Necip Fazıl Kısakürek

HIRS

Sen kaçan bir yavru ceylansın dağda,
Ben peşine düşmüş bir canavarım.
İstersen dünyayı çağır imdada,
Yeryüzünde bir sen, bir de ben varım!

Seni korkutacak geçtiğin yollar;
Arkandan gelecek hep ayak sesim,
Sarıp vücudunu hayâlî kollar,
Enseni yakacak ateş nefesim.

Kimsesiz odanda kış gecleri
İçin ürperdiği demler beni an!
De ki: "Odur sarsan pencereleri!.."
De ki: "Rüzgâr değil, odur haykıran!"

Göğsümden havaya kattığım zehir
Solduracak bir gül gibi ömrünü,
Kaçıp dolaşsan da sen şehir şehir,
Bana kalacaksın yine son günü.

Hırsım gibi sonsuz yaşarsan sen de,
Ben ölümle sırdaş olur beklerim.
Hırsıma toprağı rakip etsen de,
Mezarında bir taş olur beklerim.

Akşamsefası

KARA ÇALAN

Nihat GENÇ

Doğu'yla savaşanlar Kahraman olamazlar

Bu büyük yürüyüşün rüyasından uyanamadığımız için kahramanlık krizine tutulduk. Çünkü hiç kimse şerefi üzerine yemin edemiyor. Ülkemizde şerefi üzerine yemin edebilecek kahramanlar kalmadı.

Artık batı'ya meydan okuyanlar da kahraman olamaz. Tarihin en büyük romantizmi, en uzun yürüyüşü Doğu-Batı. Batı'nın üç büyük komutanı İskender, Sezar, Napolyon ordularını doğuya sürerek kahramanlaştılar. Hind, Çin, Mısır, Orta-Doğu büyülü ülkelerdi.

Doğu'nun üç büyük komutanı Atilla, Fatih, Kanuni, atlarını batıya sürerek efsaneleştiler. Cengizhan, Çağrı Bey, Afşin Bey, Kutalmış Süleyman, kılıç aslan, Selahaddin Eyyübi, Tarık Bin Ziyad güneşin battığı yere koştular.

Binlerce yıldır halk efsanelerimiz bizans'a karşı savaşan kahramanlarla doludur. Dede Korkut hikayelerinde Kand ralı, Bamsı Beyrek, Tekfur beylerine karşı savaşır, Batı'nın hikayeleri de Haçlı Seferi'ne çıkmış şovalyelerin kahramanlıklarıyla doludur, bizdeki karşılıkları Malkoçoğlu, Karaoğlan'dır.

Yavuz Sultan Selim yüzünü Doğu'ya döndü, Mercidabık kazandı ama... Fatih Sultan Mehmet Otluk Beli'nde Akkoyunlu Uzun Hasan'a karşı galip geldi, ama... Yıldırım Beyazıt İstanbul'u defalarca kuşatırken büyük komutandı, ama, Timur karşısında...

Enver Paşa Makedonya'da bir hürriyet kahramanıydı, yüzünü doğuya dönüp Orta-Asya'yı kurtarmaya gidince, ciddiye alınmadı, gülündü. Çünkü bizim, Doğu'ya karşı romantizmimiz olmadı.

Balkan Savaşları'nda büyük hezimetler görsek de, kahraman üretmekten bıkmadık. Aynı Osmanlı, aynı yıllarda Süveyş'te, Hicaz'da, Kafkaslar'da, Yemen'de çok daha çetin savaşların altından kalktı, tek bir kahraman çıkartamadık.

Tarihin yönü değişti. Son ikiyüzelli yıldır ne Batı, ne Doğu büyük komutanlar çıkartabiliyor!

Artık Doğu'nun büyük komutanları, Batı'ya yürüdükleri için değgil, ülkelerini savundukları, milli bağımsızlıklarını gerçekleştirdikleri için çıkıyor.

Batı için de bir yönüyle böyle. İngilizler, İskender'in bile hayal edemeyeceği uçsuz bucaksız Çin'i, Okyanus'u, fethettiği halde, bir tek kahraman çıkartamadı. Bir kahramanları var: Lawrence. O da bir casus ve arap kılığına girip Arap milliyetçiliği misyonu içinde savaştı.

Aydınlanma-sanayi toplumu tarhin bu büyük romantizmini ortadan kaldırdı.

Son yüzyıldır Doğu'nun tüm kahramanları 'yeniden diriliş'le, bağımsızlık savaşlarında ortaya çıkıyor! Eski tarih, bağımsızlık savaşlarının romantizmiyle yaşamaya çalışıyor.

Mesela İslam ülkeleri, birbirleriyle didişirken hepsi kötü. Ancak Batı'ya kim daha çok dil uzatırsa, o kahraman oluyor! İşte Kaddafi, işte Saddam, işte Humeyni, işte Hafız Esad... işte Abdülcemal Nasır.

İsrail II. Dünya Savaşı'nda katledilirken bile kahramandı, ama, elli yıldır Doğu'ya karşı zafer üstüne zafer kazanıyor, ancak kahraman olamıyor!

Tansu Çiller'in Doğu'daki savaşta milyarlarca dolar kopralara yatırması kimsenin umurunda değil, ama Kardak Kayalıkları'nda kahraman oluyor.

Büyük kahramanlık sorunumuz Plevne'den başlıyor. Gazi Osman Paşa mağlup olduğu halde, onu bir kahraman yaptık. Çünkü mağlup olarak da, bize Batı'ya karşı bir kahraman lazımdı. Batı'ya karşı mağlupları galip ilan etme alışkanlığımız milli takımlara, güreşçilerimize kadar uzanır. Güreşçilerimiz, dünya şampiyonu Mısırlılar'ı, İranlılar'ı defalarca yenmelerine rağmen, bu galibiyetler kimsenin hafızasına yazılmamıştır.

Bize, Batı'ya karşı bir galibiyet lazımdı, çünkü biz hâlâ tarihin büyük yürüyüşünü, orada, üçyüzyıl öncede unuttuk.

Bu büyük yürüyüşün rüyasından uyanamadığımız için kahramanlık krizine tutulduk. Çünkü hiç kimse şerefi üzerine yemin edemiyor. Ülkemizde şerefi üzerine yemin edebilecek kahramanlar kalmadı. Çünkü "şeref', milli ve dini değerler üzerinde yükseldi. Çünkü, şeref, ya Batı'ya karşı bir galibiyetten, ya da dine karşı gelenleri savuşturmaktan ortaya çıkan bir 'değer'di.

Bu yüzden büyük şerefli kahramanlara acilen ihtiyacımız var, bu İngiliz kızı Sara'nın gönlünü çelen, bir garson çocukta olsa.

İŞTE BU DAR GEÇİTTE ÇÜRÜYORUZ

Bu kaba muhafazakâr zihniyet kendini dünyanın merkezi görüyor. Dünyaya babasının malı 'bizim dünyamız' diye bakıyor. Toprak, bayrak, devlet gibi kavramları, en gereksiz yerlerde, durumlarda bile kutsallaştırır. Sıra hak ve adalete gelince, yine kaldığı yerden o gereksiz nutuklarına devam eder. Kafirden alınan, ya da ölümüne savunulan kentler sözde kutsallaştırılır, ancak, bir mimari çöplüğe dönüştürülür. Bu kutsallık uğruna gereksiz bayramlar, nutuklar, göz kırpmadan kurbanlar, şehidler verilir. Coğrafya, günlük hayat bu imgelerle tapınaklaştırılır.

Çünkü, geçmiş kaybolmuş cennettir. Efsaneleri başı kabak yalınayak çocuklara ne kadar anlatırsak, cenneti o kadar uzatacağımıza inanıyoruz. Bu kutsal imgeler artık birer ucubeye dönmüş sanat, edebiyat, siyaset anlayışları içine sokulur.

Sonra onlardan 'güç' istenir. Sonra onlardan 'zafer' istenir. Bu tartışılmaz, dokunulmaz tabulardan, bizi ve yeni nesilleri kutarmalarını bekleriz.

Milli bağımsızlık savaşları ve onların kahraman komutanları bu imgelerden fazlasıyla güç istedi. Göz kırpmadan ölürken bu büyük imanı buldular. Ancak, sınırları çizip, Allah'a şükredip, çalışıp, bölüşüp, dünyayı anlamaya çalışmadılar.

Milli bağımsızlık savaşları, yeniden dirilişlerini, efsanevi kutsal kahramanlık öykülerini, ballandıra-ballandıra, fazlasıyla abartarak anlattılar.

Açlık-sefalet-göç-nüfus öyle bir hal aldı ki, artık tadı kaçtı.

* * *

İslam'ın dünya gündemine yeniden gelişi, Batı'ya bu büyük meydan okuma. Sonra meydan okumanın içinden yeniden diriliş. Gerçekten Afganistan'dan, Çeçenistan'dan Bosna'ya, müslüman zenci lider Malcom X'e kadar, Cezayir'den Uzak Doğu'ya kadar yüzlerce meydan okuma, yüzlerce yeniden diriliş hareketi.

Ancak Afgan dağlarında Rus işgaline karşı kahramanca savaşan müslümanlar, şimdi birer dağ keçisi gibi inançlarını-kardeşlerini yiyor. Saddam onbinlerce Kürt'ü gaz bombasıyla, Esad onbinlerce müslüman kardeşi gaz bombasıyla, İran-Irak on yıl süreyle birbirlerini yiyorlar. Neden?..

Milli liderler-dini önderler arkalarına efsaneleri, kutsal metinleri bir bayrak gibi alıyorlar, batıya meydan okuyorlar, sonra, ülke yönetimine sıra geldiğinde, bölüşmeye sıra geldiğinde, hepsi despot, zorba, kan yiyici... Hepsi 'ben daha büyük müslümanı'. Çünkü Batı'ya gerçek başkaldırıyı ben yapıyorum'.

* * *

Despot, zorba yöneticiler halkı mutlu edebilmek için yeniden Batı'ya meydan okumak zorundadırlar, bu dar geçitten ülkelerini geçmişin rüyaları-kutsal metinleriyle geçirmek istemektedirler.

İşte ne oluyorsa, burda oluyor. Tarihin hakikatleriyle, reeldünyanın hakikatleri, insanda ne din koyuyor, ne iman. Yeni bir tarih, yeni bir dünya içinde yaşadığımız kimsenin aklının ucundan geçmiyor. Yeni bir tarih, nedense, efsaneleri-kutsal metinleri şaşaasıyla yüce ve yüksek tepelerinden aşağı indirecek korkusuyla, umurlarında değil.

Makas ve zamkla tarih yapanların tarihi bu kadar. Bir müddet daha kartondan, yoğurttan mili-dini liderlere katlanmak zorunda dünya.

Tarihin büyük romantik yürüyüşü üçyüzyıl önce sona erdi. Bu yürüyüş bugün bambaşka 'araçlarla' gerçekleşiyor. İnsanoğlunun hiçbir çağda, efsanede görülmemiş kadar yeni bir romantizmi var: Cenneti dünyaya indirmek.

Milli devlet ya da müslüman devletler, neden kutsal metinlerin otoritesine, ya da efsanelerin otoritesine, ya da kahramanların otoritesine, ya da mesihin otoritesine bu kadar fazla ihtiyaçları var.

Çünkü insanları itaat ettirmek için. Çünkü başka tür toplumsal düzen bilmedikleri için... Oysa modern toplum, yasalar, meclis, hayatın kendisi, beğenmeyen, şikayet eden, karşı çıkan, kafa yoran, bozan, yenileyen, bir daha bozan, bir daha yenileyen insanların toplumudur. Bu toplumda otorite, işte bu insanlar tarafından yeryüzüne indirilmiştir.

Fransız İhtilali'nde Jakobenler din adamlarını asıp kiliseleri ortadan kaldırınca, şimdi insanlar neye inanacak, diye sordular. Sonra, şöyle cevap verdiler: ekmeği, hukuğu, eşit parçaya böldüğümüzde, ordan çıkacak ışık, ilahi ışıktır. Halk bu ışığa iman edecektir.

Şimdi, emeklilerimize hak ettikleri maaşları versek, bundan ilahi bir sevinç duymayacak mıyız? Şimdi çocuk ölümlerinin önüne geçersek, bundan ilahi bir mutluluk duymayacak mıyız?

Bundan atalarımız-dedelerimiz-şanlı tarihimiz de mesut, bahtiyar olmayacak mı?

Peki, o şarlatanların arkasında hâlâ ne arıyor bu insanlar!..

Kardeşlerim! Savaştan o kadar söz ediliyor ku, halk barışın ne olduğunu anlamayacak kadar yorgun düşüyor. Zaferden o kadar söz ediliyor ki, halk, bir imha savaşı sonrası ölümcül bitkinlikten kurtulamıyor.

Kardeşlerim! Halkına, düşmanına cepheden saldırı kadar beceriksiz, aptal diplomasi yoktur. İşte Türk-Yunan diplomasisi. Savaştan ve ölümden başka macera bilmeyen insanların sonu budur. Çünkü yaşamak zor sanat. ölüm, şehidlik, zavallı halk çocukları göz kırpmadan sürüldüğü için, ucuz, kıymetsiz.

Kardeşlerim! Aslında anılarıyla yaşamak isteyen muhafazakar aydınlar-yöneticiler son yüzyılımızda büyük gerilemeyi idare etmeyi-göz boyamayı başarmışlardır. Panik artık tüm cephelerdir. Medya yazarlarından oluşan fantastik ordu ki, artık savaşların taşaronu fantastik ordulardır, son makyaj malzemelerini de tüketmek üzeredir.

Kardeşlerim! Siyasi-sosyal değerleri dönüştürmede aydınlanmanın-bilginin araçlarını kullanacak zekaları olmayanlar, birazcık yeşil Sarık-birazcık sanal-siber alem oyunları içinde hayali bir hayat sürmeye başlamışlardır.

Fantastik orduların sonu gelmiştir.

Tarih böyle diyor: Sağlam bir vergi sisteminiz yoksa, ordunuz da yoktur. Bu yüzden fantastik ordulara her zaman ihtiyacınız olacak.

Ve asla, şerefi üzerine yemin edebilecek tek bir kahramanları olmuyor, olmayacak!

Akşamsefası

İSTANBUL'UN 10 ENTERESAN KADINI

Zafer Temoçin

ARTİS APO

Ali Eroğlu

"Hadi abim, hükümeti kuralım" dedi mi, para toplanır, şarap alınır, muhabbet başlardı. Çok anlatırdı. Bazen güldürür, bazen de ağlatırdı.

Her yaz sonunda olduğu gibi, "Bu kışı da çıkartırsam bir daha ölmem" derdi Artis Apo. Alkolikti. Uyanınca içmeye başlar, yıkılana kadar içerdi. Eski, çoktan kapanmış yazlık sinemanın köşesinde, kendi yaptığı, sadece bir kişinin yatabileceği bir barakada yaşardı. Kışlar soğuk olurdu Artis Apo için. Tek derdi kışı çıkartabilmekti. Yaz gelince deymeyin keyfine.

"Hadi abim, hükümeti kuralım" dedi mi, para toplanır, şarap alınır, muhabbet başlardı. Hep anlatırdı, bazen güldürür, bazen de ağlatırdı.

Lise yıllarımın sembolüydü Artis Apo.

Apo'nun hikayesi, yazlık sinemaların altın devrinde, insanların çay bahçelerine gidip sade gazoz içtikleri, evlerde toplanıp oyunlar oynandığı dönemde başlar.

Eskilerin dediğine göre Apo, bu dönemde büyüdüğüm memlekete o zamanın ünlü şarkıcılarını getirir, konserler düzenlermiş. Tanımayan yokmuş Apo'yu. Bir giydiği takım elbiseyi bir daha giymezmiş. (öyle derler) Artis ismi de buradan geliyormuş.

Günün birinde o zamanın Türk filmlerine konu olabilecek bir duygusallıkla eşraftan zengin bir ailenin kızına aşık olur. Vermezler kızı, Artis Apo'ya. Zaten kız da sevmez Apo'yu.

Gerisini anlatmaya gerek yok! Bu hikayenin konusu açıldığı zaman, kirden belli olmayan ceketinin cebinden "Orhan Gencebay" kaseti çıkarır, "Batsın Bu Dünya" şarkısını teybimiz olmadığı için hep birlikte söylerdik.

Çok severdi Apo, Orhan Gencebay'ı. Sinemaya Orhan Gencebay filmi geldiği zaman içeri almazlardı. Gizlice soktuğu şarap şişesini içer içer perdeye fırlatırdı. Her defasında bir daha yapmayacağına söz verir, fakat filmin en acıklı yerinde dayanamaz, yine fırlatır, ağlardı.

Bazen eski eşyalarımızı toplar, Apo'yu da alır, spor salonuna götürürdük. Saatlerce duş alır, verdiğimiz eşyaları giyer, çok mutlu olurdu. O gün önüne gelen herkesi öper, eski günlerine dönerdi.

12 Eylül döneminde polisler Apo ve arkadaşlarını parkta içki içerken yakalayıp karakola götürmüşler. Nezarete alınacağı zaman herkesin üzerindeki kemer, cüzdan, ayakkabı bağcığı falan alınırken sıra Apo'ya geldiğinde, üzerinde hiçbir şey olmadığından "geç" demişler. Apo da kendine yedirememiş. Cebindeki üç tane beyaz leblebiyi çıkartıp "Alın ulan, bu da Atatürk mezesi... kaydını yapın" demiş. Polisler sabaha kadar dövmüşler Apo'yu.

Artist Apo'yu konserler getirdiği sinemanın köşesinde ölü bulmuşlar. Kahrından ölmüş Apo. Oysa o hep, "Abim bu kışı da çıkartırsam bir daha ölmem" derdi...

Akşamsefası

Murathan

YILDIZTOZLARI

bağrımızda karayağız bir hançer gibi durmaktayken feodal

Abdal ile Feodal, KUM SAATİ

Başarıya Giden Yollar

Bence "Başarı", Türkiye'de yalnızca bir dersane adıdır. Bunca şeyin sahte olduğu bir toplumda başarı niye sahi olsun?

Gurbeti bağlayan yollara benzemez elbet.

Zor, yokuşlu, kimi zaman belki inişli-çıkışlı, okul sıralarında tutulan anket defterlerinde, kendine ayrılan sayfanın sonuna gelen arkadaşınızın "üzerinde yürürken başarılar" dilediği taşlı, çakıllı, dikenli bir yoldur.

Başarı, insanın "kendini gerçekleştirmesi"yken; "öğretilenler" üzere yaşayanlar, başarıyı, başkalarını geçmek ya da ezmek sanır. Kendini, bu yolda yenik düşmüşlerin üzerine basarak gerçekleştirenlerin başarı tanımı, aynı zamanda bir hayat tanımıdır da. Seçtiğiniz hayatlar, kullandığınız sözlüklerinizi ve sözcüklerinizi de belirler. Sonra siz bunu kader sanırsınız.

Başarıya ulaşmak için her türlü fedakârlığa hazır olanlar, başarı yolunda yenilmekten korkmayın! Ne de olsa, size bütün öğretilenler, yenile yenile bir gün yenmekten söz eder. Bu, yalnızca bir büyük deneyim özetleyen masum bir cümle değil, aynı zamanda bir dünya kavrayışıdır. Deneyim dediğimiz şeyler, seçtiğimiz hayatlardan ya da kurduğumuz dünyalardan bağımsız değil, düpedüz bunların bir sonucudur.

Bütün başarı hikâyeleri, basmakalıp film ve hayat hikâyelerinde olduğu gibi, ümit kırıcı denecek ölçüde başarısızlık olaylarıyla başlar, sonra kaderin yönü değişir, olaylar hızla tırmanır. Sonunda kahramanımız büyük bir başarıya ulaşmıştır. (Sosyolojik gerilim. Hep aynı filmleri ve aynı hayatları sevenler için.)

Bir sosyoloji malzemesi olarak büyük zenginlikler barındıran Türk Sineması, yıllar boyu yaptığı onca filmde, kişisel başarıyı, şarkıcı olduktan sonra sevdiğinden ve kendini küçük görenlerden intikam alan şarkıcı figürlerinde cisimleştirdi. Sinemamızın, başarıyı ölçtüğü meslek grupları repertuarı çok dardı. (Aynı darlık bir de "kötü adam" meslekleri için geçerlidir.) Örneğin, başarı konusunda, şarkıcılıktan sonra ikinci sırada ona çok uzak olmayan gazino patronluğu geliyordu. Aradan yıllar geçti ve işte şimdi herkes şarkıcı oldu! Herkesin kasedi yüzbinlerce satıyor! Kişisel başarıyı "şarkıcılıkla", toplumsal başarıyı "futbolla" ifade eden tasavvuru kıt bir toplum olarak, dünyanın geri kalanının bizim için fazla bir şey ifade etmediğini, bunun da gün günden karanlığımızı büyüttüğünü söylemek, bilmem fazla mıdır? O kadar ki, ülkede yaşanan iç savaş bile, yalnızca bir terör olayı sanılabiliyor. Türk filmlerini "saçma" bulanlar, kendi yaşadıkları hayatı "saçma" bulmuyorlar. İşte buna çok şaşırıyorum.

"Gerçek bir şaşkınlık yaşayan hiçbir toplumdan "Hayret bir şey!" gibi bir laf çıkmaz. Bu gerçekten hayretini yitirmiş bir toplumun üretebileceği bir cıngıldır." demiştim "Cıngıl ve Tekerleme" başlıklı yazımda. Hayret etmek, aynı zamanda bir değer belirtisidir. Koruduğunuz, en azından hatırladığınız bazı değerlere işaret eder. Türk toplumunun hafızasız yaşayan bir toplum olduğunu ise sık dile getirdim. Bizim unutkanlığımızda, insanoğlunun doğasında barındırdığı unutkanlıktan fazla bir şey var. Bize özgü bir unutkanlık bu. Bu yüzden halkımın bütün mazisi yalnızca müzelerde sergilenir. Müze gezme alışkanlığının olmadığı da düşünülürse, sonucun gene değişmediği anlaşılır. Kendine kalanları yağmalamada üstüne yoktur. Tarih, onun için, yağmaladığı ganimettir. Tarihle her zaman sıfır sıfır berabere kalan bir toplum için, ne geçmiş, ne şimdiki zaman, ne de gelecek kavramsal bir değer taşır. Bunlar yeri geldikçe ve işimize nasıl geliyorsa öyle kullanılan sözlerdir yalnızca.

Unutmayın, biz dün akşam ne yediğini hatırlamadığıyla övünen bir toplumuz. "Kafa mı kaldı kardeş?" deriz; Aslına bakılırsa, kafası hiçbir zaman olmamışların tekrarladığı bir sözdür bu. Kafaları, yalnızca bir kontenjandır. Yalanyanlış bir hayat karşısında, iyi-kötü kullanılan bir kontenjan. Günün eğilimi gereği, sözcüklerin seslerinden ve düzayak çağrışımlarından kalkarak mizah yapma sululuğunu göze alanlar, bu duruma, "tanjantı alınmamış bir kontenjan" bile diyebilirler. Ve bu bile, kültürel iklimi şunca kirlenmiş ve içi boşaltılmış ülkede "dille oynayarak mizah yapmak" sanılabilir. Dil bilmeyenlerin, dille oynadığı çok fazla memleket yok yeryüzünde. Bence bu fırsat ve olanaktan (aslında boşluktan) yararlanarak siz de başarıya ulaşabilirsiniz. Boşluklar sizi televizyon sunucusu, videoklip yönetmeni, modacı, köşe yazarı, milletvekili, bakan, kısaca her şey yapabilir.

İnsanımızın bütün hafızası 24 saatir. Rezil olmaktan korkma! İstesen de olamayacağını daha önce söylemiştim. Kimse hatırlamaz çünkü. Onun için aynı adamlar yıllardır başımızda. Sıktığımız kemerler de, içtiğimiz acı ilaç reçeteleri de aynı. En fazla beş gün sonra her şey unutulur. Bu yüzden başarısızlıklar yıldırmasın seni. Arsızlık et, ısrar et, yüzsüzlük et, beceriksizlik et. Gene de şansın vardır. Bir Allahtan, bir de senden ümit kesilmez! Senden iyisini mi bulacaklar? Ertesi gün başka bir yere geçer, hatta yüksek paralar karşılığı transfer bile edilirsin! Unutma, bu millet altmış yıl boyunca "Türk Sineması" adı altında aynı filmleri seyretti. Seni de seyreder. Hızını alamaz televizyona devreder. Mantıksızlıktan korkma, tutarsızlıktan korkma, bugün dediğini yarın inkâr et, dün yaptığının bugün tersini yap. Kötülük yap sokağa at! Bir gün mutlaka başarırsın!

Bence "Başarı", Türkiye'de yalnızca bir dersane adıdır.

Bunca şeyin sahte olduğu bir toplumda başarı niye sahi olsun?

Ama başarıyı "kendini gerçekleştirmek" olarak tanımlayanlar, kendi serüvenlerini, kendi yolculuklarını, kendilerine seçtiği insanlara sunup onlarla paylaşanlar, aynı zamanda kendilerini alkışlayacak olan elleri de seçen insanlardır. Onlar için, o ellerle tokalaşmaktır asıl başarı.

Aynasına baktığında insanın kendini riyasız sevebileceği, başkalarının görünen ve görünmeyen cesetleri üzerinde yükselmeyen, dürüst, onurlu, ilkeli bir hayat, mesleğiniz, işiniz, uğraşınız ne olursa olsun gerçek başarıdır.

Asıl başarı bunca şeyin sahte olduğu bir toplumda sahici kalmaktır.

KOLEKSİYON

Kedi ve Motosiklet

fotoğraf: Terry deRoy Gruber

Bir kedi meraklısı olarak, kedilerin her cinsini severim elbet. Kedi beslemeyi marka merakıyla karıştıranlardır, "İlle de "Siyam", ille de "İran" ya da "Van" kedisi" diye tutturanlar... Benim gözdemse her zaman sokak kedileri, özellikle de tekirler olmuştur. Kedi olsam tekir kedi olmak isterdim. Yeşil ve siyah; iki favori rengim.

Bu kartı, Almanya'da bulunduğum sıralar, Mannheim'dan almıştım. Görür görmez aklıma *Kum Saati*'ndeki ya da *Mırıldandıklarım*'daki motosikletli dizelerim düşmüştü. Doğrusu, motosikletin kendinden korkuyorsam da, motosikletlilere karşı her zaman erotik bir ilgi duymuşumdur. Tenimizi ürperten şeyler, her zaman bizim seçtiğimiz şeyler olmayabilir. Kendimizi geniş tutalım.

Ankara'da yaşadığım sıralar motosikletli bir sevgilim vardı. Kapımın önüne gelen motorunun sesini duyduğumda, heyecanla pencereye koşar, bakardım. Beni pencerede görür görmez, o aydınlık ve hınzır gülüşüyle inadına birkaç kez daha pedala basar, mahalleyi gürültüye boğardı. Eve girer girmez, tek bir hareketle siyah deri ceketini çıkarıp fırlatır atar, hiç bir şey söylemeden uzun uzun öperdi beni. Tekir renkliydi o da: Esmer ve yeşil gözlüydü. Ve inanın, iyi öpüşen bir sevgili dünyanın yarısı demektir.

Sonradan karta dikkatle baktığımda anlamıştım, resmin sağında parçası görünen şeyin, motosiklet olmayıp, bir elektrikli doğrama aleti olduğunu. Çağrışımlarım yanıltmıştı beni. Zaten çağrışımlarımızdır bizi çoğu kez yanıltan ya da âşık eden...

Belli ki, bir doğramacı dükkânında çekilmişti bu resim ve dükkân kedisini, her hareketini merak ve ilgiyle izlediğini kolaylıkla tahmin edebileceğimiz bir elektrikli doğrama makinesiyle yan yana resimlemişti. Yanılan bendim.

Siz hiç mi yanılmadınız? Fotoğraflar, motosikletler ya da motosikletliler konusunda?

Mungan

ZARF: MBE 121 80040 SALIPAZARI-ISTANBUL

Akşamsefası

Geçmiş Zaman Olur ki

EFLATUN NURİ

Nâzım Hikmet'in katkıları ile Piraye'nin şiirleştirilmiş mektuplarından Cemilânım'la ilgili bölümler

Dün
yengemin odasında oturuyoruz,
biri geldi:
"Cemilânım'ın" dedi, "evi" dedi, "yanıyor."
Fırladık,
meğerse Şahin Paşaların eviymiş yanan.
Çatısı henüz tutuşmuş, alevler çıkıyordu gittiğimiz zaman.
İtfaiye geç geldi.
Hortumları yoktu.
Hepsi tamam oluncaya kadar ev yandı.
Üç itfaiye neferi düştü balkondan:
birisi ağırca yaralı, ikisi hafif
Bütün bunlar gözümün önünde oldu.
(...)
Komşumuz Cemilânım her gün bana geliyor,
ama yalnız bana
biraz da
anneme.
Bir saat oturur, gider.
Sen onu tanımazsın,
ama o seni seviyor,
sen de onu sev.
Ne harikulâde kadın.
Güzel elâ gözlerinde kuyruklu sürmeler,
küçücük ağzı boyalı,
yaşı altmışa yakın.
Tansiyonu düşük, kalbi var.
işi gücü, aklı fikri: resim yapmak.
Kızlığından beri yaparmış.
Kocası ölünce on sene evvel
mücevherlerini satıp Roma'ya gidiyor elli yaşında.
Bereket versin ki satmamış burdaki evini
yoksa dönüşünde acından ölecekmiş kadıncağız.
Şimdi geçiniyor alt katı kirapa verip.
Evi bir âlem:
püsküller, saçaklar, incik boncuklar,
sonra dağ taş resim:
yağlıboya, pastel,
Hepsi birbirinden güzel çıplak kadın resimleri.
Bir iki erkekbaşı da yok değil,
ama onlar da peri padişahının oğlu.
Sonra o ne tatlı, yumuşak renkler:
şarap tortusu, gülkurusu, yavruağzı,
ve karyağdıların, pembelerin çeşidi,
limonküfü, camgöbeği, zümrüt yeşil
ve pırıl pırıl eflâtun.
Sabahtan akşama kadar
haşır neşir boyalarıyla hâtun.
Burnunda gözlüğü,
(onu yalnız resim yaparken takar,
çünkü dehşetli nefreti var ihtiyarlığı hatırlatan şeyler
gücenip küsüyor ihtiyarlığının ima edilmesine bile,
insana düşman oluyor âdeta),
ne diyordum,
burnunda gözlüğü
fırçalar dişlerinin arasında,
(kırmızı saplı, beş kuruşluk küçük tutkal fırçaları,
çünkü ötekiler çok pahalıymış.
Zaten tuvalini bile kendi yapıyor:
patiskay tutkalla üstübeçleyip)
ne diyordum,
dişlerinin arasında fırçalar
ve sürmeli gözlerini kısıp süzerek
kendini bir kerre kaptırdı mı renklere
dünya yıkılsa farkında olmuyor.
Nitekim farkında olmamış Şahin Paşaların evi yanarken.
Ertesi gün bana:
"Yazık, göremedim, resme dalmışım, kızım," dedi,
"fakat yangın yerini gördüm demin
yangın yeri çirkin.
Habuki alevler güzeldir:
şarabinin, kızılın, turuncunun nüansları,
biraz da gazel yaprağı hattâ."
İşte benim Cemilânım böyle, şekerim.

Cemilânım'ın kedisi
bizim civcivi kaptı.
Leylâ sana bunun resmini yaptı,
şimdi getirdi,
o da zarfa konacakmış.
Leylâ'ya göre en mühim hâdise bu.
(...)
Sana bir havadis:
Dün İstanbul'a inmiş Cemilânım,
bilmem nerde halis İngiliz üstübeci varmış, onu almak için,
çünkü beyaz boyasını kendi yapar cevizyağıyla ezip üstübeci.
"Vapura bindim kızım," diyor.
"çıktım güverteye.
Her taraf havayi maviyle altın sarısı,
biraz gümüşüyle külrengi de karışık.
Gölgeler çok açı mor,
süzme bal gibi bir ışık...
Karşımda iki genç oturuyor:
biri bayan, biri bay.
Bayan inadına çirkin,
bay inadına güzel.
O ne renk, o ne ten, o ne saç.
İnsan değil, pastel.
Bir de açıkkestane bir pardösü giymiş,
kumaş da galiba ipekli biraz,
o ne kıvrımlar,
doyum olmaz.
Sabrettim, sıktım dişimi, nihayet dayanamadım,
gözlüklerimi taktım burnuma,
ilkönce yan gözle, sonra biraz daha, biraz daha cesaret derken, kapıp koyuverdim kendimi renklerine bayın.
Ben böyle dalmış giderken tıraş yerindeki bir açık yeşile birdenbire kıyamet koptu, kızım,
âdeta saldırdı üstüme ağzı köpürmüş çirkin bayan.
Yeryüzündeki bütün ölü renkler suratında kadının.
Neler söylemiyor:
Bay nişanlısıymış, ben deliymişim, polise verecekmiş beni,
– Utanmaz, azgın kocakarı, diyor.
Etraftan gülüşüyorlar.
Bay ağzını açmıyor, kırıtıyor sadece.
Erkek değil mi, memnun.
Şükür, çok geçmeden vapur yanaştı köprüye, çıktık.
Ne dersin bu işe, kızım?
Karı kıskandı beni."

İşte Cemilânım'ın başına gelenler.
Dikkat ettim:
bugün gözlerinde kuyrukları biraz daha uzun sürmeler vardı,
ve "Karı kıskandı beni," derken
bahtiyardı.
(...)
Beraber çalışıyoruz Cemilânım'la.
Ben işliyorum,
o da perdelere kocaman güller, menekşeler, kasımpatları yapıyor.
Ayda kırk elli lira kazanıyoruz,
yarısı benim, yarısı onun.
Hattâ biraz para bile biriktirdim.
Adeta zengin olacağım alacaklarımız takıntıda kalmasa.
Şimdi bunları bırak...
Hitler altı haftada hepsini yenecek diyorlar.
Zor yener.

İki gündür
bahçede toprağın üzerinde kımıldanmadan oturup kitap okuyorum.
Kolumu kaldıracak halim yok.
Cemilânım'daki kiracının çocuğu keman çalıyor.
İlk geldiğim sene yeni başlamıştı kemana:
do, re, mi, fa, sol,
şimdi Çaykovski.
O, bu yıllar içinde bir iş yaptı demek.
Ben ne yaptım, peki?
(...)
Ah şekerim, ah şekerim,
Cemilânım öldü.
Ölürken yanında ben vardım,
gitti.
Öleceği aklıma gelmedi hiç.
Bir otomobil nasıl durursa öyle durdu
ve bitti.
Duvarlarda kaldı şarabiler, havayi maviler, altın sarıları.
Ne tuhaf,
son nefes derlerdi, anlamazdım,
şimdi ne demek olduğunu biliyorum:
her şeyi bırakıp
bir daha dönmemek üzre hiçbir yere, hiçbir şeye, birdenbire gidersin
Bu ölüm beni ayılttı.

Nâzım, **Nâzım ile Pirâye** (Mektuplar), Adam Yay.

Not: Şiirde adı geçen "Cemilânım" Eflâtun Nuri'nin "Geçmiş Zaman Olur ki..." Köşesindeki son iki yazısında adı geçen kişidir.

SAYI: 8... 28 HAZİRAN 1996 CUMA

SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK adına Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :** Kutlu ESENDEMİR **Öküz'e saman ve su verenler:** Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Çiğdem ANAT, Derya SAYIN, Devrim SEVİMAY, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Gürcan TÜRECİ, Halil TURHANLI, Hacer YILDIRIM, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan KOÇAK, Orhan PAMUK, Ömer LAÇİNER, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN,Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yavuz TARAN, Yasin ADIYEKE, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Ali Ekber USLU, Fikret ÖZDEMİR **Bilgisayar Tasarım:** Murat YÜCEŞAN - Vesile ÖZDEM - Cebrail OKÇU **Montaj:** Kadri Çavuşoğlu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54, **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

A B O N E L İ K K O Ş U L L A R I

AMERİKA - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 100 $ - 6 aylık Abone bedeli - 50 $ ● UZAKDOĞU - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 125 $ ● 6 Aylık Abone bedeli - 650 $ ● AVRUPA (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 100 DM - 6 aylık Abone bedeli - 50 DM ● AVRUPA (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli -110 DM - 6 aylık Abone bedeli - 55 DM ● YURT İÇİ (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 3.500.000 TL 6 aylık Abone bedeli - 1.750.000 TL ● BANKA HESAP NUMARALARI: Mark hesabı: 3002462 - 0 ● Dolar hesabı: 3002461 - 2 ● TL hesabı: 1100384 -7 ● (Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine aittir)

Akşamsefası

HAFTALIK KÜLTÜR FİZİK DERGİSİ 28 HAZİRAN 1996 CUMA SAYI: 8 FİYATI: 60000 TL (KDV dahil)

ÖKÜZ

DAYANOĞULLARI YAYINCILIK

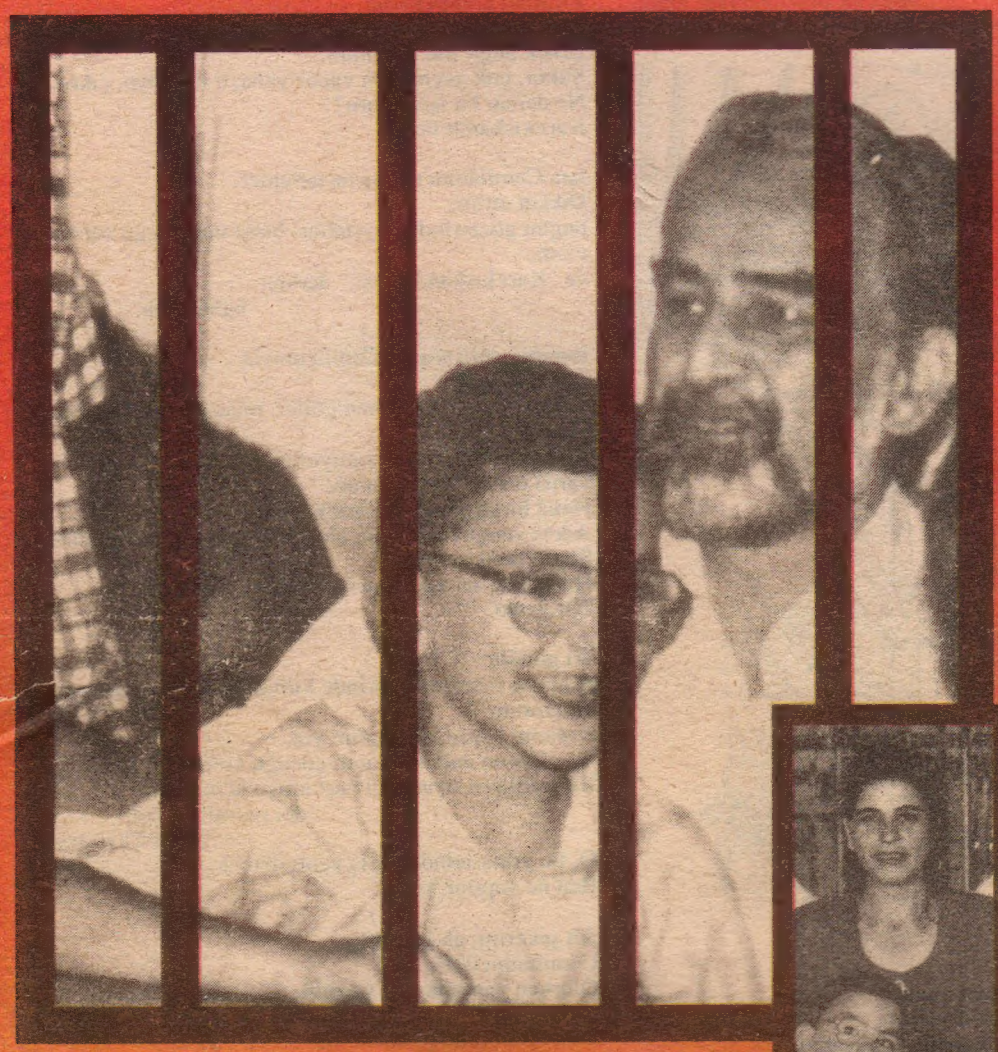

cezaevlerinde açlık grevleri ölüm sınırında!

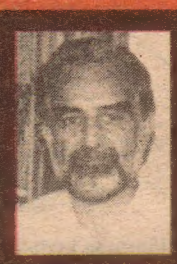

1993 yılının 6 Mayısı'nda, Nazım beş yaşındadır... O gün, annesi ve babası ile birlikte siyasi polis tarafından gözaltına alınır... Beş gün boyunca polisler, anne ve babasından ayrı tuttukları Nazım'a, " Sana çikolata alacağız" diyerek arkadaşlarının babalarının adlarını söylemesini isterler, o da söyler! Nazım'ın babası Ergun Adaklı, o günden bu yana Bayrampaşa Cezaevi'nde. İşte 9 yaşındaki Nazım'ın, 30 gündür açlık grevi yapan babasına yazdığı mektup:

Sevgili Babacığım,

Seni çok özledim. Senle birlikte Kemal paşada gezmek için sabırsızlanıyorum. Sen ve ceza evindeki tüm arkadaşlarının ellerinden öpüyorum. Özellikle teslim törenin ellerinden öpüyorum. Özgürlüğünü bekliyorum. Açlık greviniz nasıl gidiyor? Açlıga dayanabiliyormusunuz? Doğrusu ben olsam 30 gün dayanamazdım, ve sıksık bayılırdım. 30 gün nasıl dayanabiliyorsun? Doğrusu bu şaşılacak şey... olaylar çıkıyor. Ceza evindeki gardiyanlara sayım yaptırıyormusun? Eskisi gibi aranızda maç oynuyormusunuz? Santranç oynuyormusun? Tavla oynuyormusun? Hepsenmi yeniyorsun hep onlarmı? Hapisten çıkınca yine santranç oynarız. Belki sen yenersin belki ben Ama hiç belli olmaz Babacığım, Keşke burda olsaydın ne iyi olurdu. Eve gidince mis gibi bir yumurta yapardın. ağız tadıyla yerdik. Sonra sarıyerde, sarıyer-Taksim dolmuşlarının sarıyerdeki sondurağının ordaki luna parka giderdik. Sonra deniz kenarında gezerdik. ordaki parklara giderdik. Birgüzel eylenirdik. Ne güzel olurdu. Ordaki parklarda ikimiz koykoya Daktiri valliye binerdik. Sen ve senin tüm arkadaşlarının ellerinden öptüyümü bir kez daha belirttim. Hoşçakal.

NAZIM

Akşamsefası